

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
30. SEPT.
1987

Letnik XLII.
Štev. 40 (2347)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 7 šil.
300 din

P. b. b.

Stranke ovirajo delo komisije!

Z nujnostnim predlogom, v katerem SPÖ, ÖVP in FPÖ zahtevajo uresničitev t. im. koroškega pedagoškega modela v šolskem letu 1988/89, so vse tri stranke dokazale, da jim ni do rešitve manjšinskega šolstva, temveč le do politične uresnitve koroškega pedagoškega modela. Očitno so se vse tri v deželnem zboru zastopane stranke odločile, da na politični ravni uspejo s tem, s čimer niso uspeli njihovi delegati v strokovni komisiji, ker niso bili kos znanstveni in pedagoški diskusiji.

V izjavi za tisk se Zveza sloven-

skih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev zavzemata za nadaljnje leto strokovne komisije pri zveznem ministrstvu za pouk, umetnost in šport. Politične presije – poleg tega še v pedagoških vprašanjih – res niso na mestu za konstruktivno rešitev dvojezičnega šolstva.

Namigovanje deželnega glavarja, da si osrednji organizaciji nista edini v vprašanju dvojezičnega šolstva, lahko razumemo samo kot skrito željo, ki je vzrok takšnim razmišljanjem, je rečeno v skupni izjavi ZSO in NSKS.

Sprava z Leitgebom

V ponedeljek so predstavniki podjetja Leitgeb in koroška deželna vlada (referent za okolje Rauscher) izdelali kompromis. Podjetje v Sinči vasi mora do februarja 1988 podati načrt za preprečitev vodnih odplak, ki naj bi bil najkasneje do leta 1991 uresničen. Začasna rešitev – investicija 10 milijonov šillingov za poseben vodovod za odplake – naj bi znižala bremenitev okolja. Ukinitve delovnega razmerja 140-im delavcem, s katero je lastnik podjetja Leitgeb – skupina Turnauer – izvajala pritisk na deželno vlado, je bila z dosego tega kompromisa zopet anulirana.

Auschwitz

„Auschwitz nam potrto prikazuje, h kakšnim dejanjem so sposobni ljudje proti ljudem. Fašizem je latenten pojav, ki se lahko v novi podobi spet pojavlja. Obisk na tem kraju nas opominja, da moramo ostati budni.“ S temi besedami in s polaganjem vencev se je avstrijski zvezni kancler Vranitzky ob svojem obisku na Poljskem poklonil žrtvam nacifašizma ter antifašističnemu izročilu nove Avstrije. V Auschwitzu je bilo umorjenih tudi 30.000 Avstrijcev. Vranitzky je dvanajsti član avstrijske zvezne vlade, ki je po letu 1960 obiskal Auschwitz. Razveseljivo bi kajpada bilo, ko bi takim besedam sledila tudi bolj konkretna dejanja – ostrejša ukrepanje avstrijske vlade proti spet množičim se pojavom starega in novega fašizma na primer...

„Bolj ločuje, kot združuje!“

Rektorji avstrijskih univerz še naprej aktivno sledijo razvoju etničnih skupin v Avstriji. Posebna komisija rektorske konference, ki je že začetek poletja spoznavala položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, se je prejšnji teden zadrževala na Dunaju in na Gradiščanskem, kjer se je seznanjala s položajem Čehov in Slovkov, Hrvatov in Madžarov.

Na razgovor pa je sprejela tudi delegacijo Koroškega Heimatdiensta, zagovorniki „koroškega pedagoškega modela“ se povabili na razgovor niso odzvali!

Zastopniki rektorske konference (vodi jih celovski rektor univ. prof. dr. Günther Hödl) se na licu mesta informirajo o željah in pogojih manjšin, posamezni njeni člani pa še posebej obiščejo

ljudi in institucije, da bi boljše spoznali njih položaj.

Na ta način je nastalo že vrsta poročil, na podlagi katerih bo nastalo do konca leta skupno poročilo komisije, ki bo vsebovalo tudi vrsto predlogov za izboljšanje položaja manjšin. Zaključna anketa o položaju etničnih skupin v Avstriji pa bo izvedena od 10. do 18. marca 1988, po vsej verjetnosti skupaj z znanstven-

nim ministrstvom.

Rektor Hödl, ki je o pedagoškem modelu dejal, da „bolj ločuje kot združuje“, je po razgovoru s KHDjem dejal, da se ni razvila prava debata, člani komisije so vpraševali, dr. Feldner in direktor Fleiß pa sta tolmačila stališča KHD-ja.

Čedalje bolj se izluščijo težnje po asimiliranju manjšin, ne samo na Koroškem.

PREBERITE

- na strani
- 2 Tržič – Koroški Slovenci: Krepiti sodelovanje
 - 3 Uspel projekt o novem načinu odpiranja pouka
 - 4 Manjšinski pisatelji in založništvo
 - 5 Diese Woche im „Slovenski vestnik“
 - 6/7 Radijski in televizijski spored tedna
 - 8 Iz naših krajev
 - 10 Horoskop tedna
 - 11 Tribuna bralcev
 - 12 Selanke in Selani na prvem mestu

Občnemu zboru slovenskih pregnancev je spregovoril tudi tajnik ZSO, dr. Marjan Sturm.

Nikdar ne pozabimo!

Zveza slovenskih izseljencev je imela v nedeljo na Radišah redni občni zbor. Ob visoki udeležbi članov je bil ponovno potrjen dosedanji odbor. V govorih in diskusijskih prispevkih so udeleženci izrazili svoje ogorčenje

nad oživljanjem nacističnih tradicij ter poskusi demontaže skupnega dvojezičnega šolstva tako s strani ekstremnega nemškonalnega tabora kakor tudi s strani deželnozbornih strank na Koroškem.

Wagner napovedal „grajsko premirje“

Na zadnji seji koroškega deželnega zbora je deželni glavar Leopold Wagner pozval vse v koroškem deželnem parlamentu zastopane stranke v vprašanju rešitve dvojezičnega šolstva do zasedanja pedagoške komisije h „grajskemu premirju“ (Burgfrieden).

SPÖ, ÖVP in FPÖ so v skupnem nujnostnem predlogu in sklepu zahtevale od deželne vlade, da le-ta zagotovi pogajanja z zvezno vlado. Trostrankarski sklep vsebuje tudi zahtevo po natančnem terminskem načrtu, s

katerim naj bi nova ureditev dvojezičnega šolstva na Koroškem stopila z začetkom šolskega leta 1988/89 v veljavo. Vse stranke seveda vztrajajo na takozvanem „koroškem pedagoškem modelu“.

Seja deželnega zbora pa je pokazala, da stoji napovedano „grajsko premirje“ na šibkih nogah! ÖVP že govori o tem, da so nekatere točke „Unkartovega papirja“ zanjo nesprijemljiva, FPÖ pa je v nujnostnem predlogu, o katerem deželni zbor ni razpravljala, že jasno napovedala, da vztraja na segregaciji otrok.

Danes spet z „revijo“!

KOMENTAR

dr.
FRANCIJA
ZWITTRA
ml.

AVSTRIJSKI „ČRNI“ PRI AFRIŠKIH BELIH

„Ist der Ruf erst ganz ruiniert / Dann lebt's sich gänzlich ungeniert“ – po tem geslu vodi avstrijska ljudska stranka očitno svojo zunanjo politiko.

Nakar nas je s svojim antisemitskim volilnim bojem obdarila s predsednikom Waldheimom, ki nam je po pisanju najuglednejšega ameriškega časopisa „New York Times“ donesol prizvok „state of paria“ („država nedotakljivih“), je ljudskostrankarski linški podžupan Hödl Waldheima kar primerjal z Jezusom Kristusom, bivši ljudskostrankarski ministri in kameradi v Kameradschaftsbundu se potegujejo za častna mesta na ameriški „watch-list“ („tudi mi smo opravljali dolžnost v Wehrmacht!“), zdaj pa ljudskostrankarski parlamentarni klub spregleduje sodobno politiko z drugimi očmi: spravl se je na „informacijsko potovanje“ v Južno Afriko, da bi na licu mesta preučeval, kako se tam res godi črnem.

Potovanje se je izplačalo, kajti taka spoznanja so doslej vsem potnikom v Južni Afriki ostala zakrita: apartheida ni, je dejal vodja parlamentarnega kluba; to, kar še spominja na apartheid, so relikti; pravzaprav je Južna Afrika na pravi poti k resnični demokraciji; volilne pravice večinskemu narodu trenutno ne kaže priznati, saj črni ne bi vedeli, koga naj volijo, morda bi volili kako marksistično skupino.

Ob takih izjavah celo avstrijska cerkev ni mogla molčati: škof Kuntner je označil potovanje parlamentarnega kluba ljudske stranke v Južno Afriko kot „tragedijo“ za Avstrijo. Odkod so prinesli avstrijski črni svoje znanje o Južni Afriki? Razgovore so imeli z vlado, z zastopniki gospodarstva, z zastopniki „mešanega prebivalstva“, – za pogovor z zastopniki „črnega prebivalstva“ pa ni bilo časa.

Waldheimu se obeta novo vabilo na državni obisk: v Južno Afriko.

Prve posledice gonje!

Čeprav je dvojezično šolstvo na južnem Koroškem do danes vztrajalo pritisku nemškonalnih in protislovensko usmerjenih sil, gonja ni ostala brez posledic. O številu letos k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok še ni podatkov, vendar je bilo že zdaj slišati za nekatere zaskrbljujoče pojave na posameznih ljudskih šolah. Nobena šolska odredba sicer še ne predvideva ločenega pouka, pedagogi še slej ko prej poudarjajo prednosti skupnega pouka, in vendar se v šolskem vsakdanu pojavlja miselnost ločevanja. Nekateri starši se ne strinjajo s tem, da njihovi prvošolčki

sedijo v istem razredu z otroki, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku. Naj še tako poudarjamo vse pozitivne komponente skupnega pouka, kljub temu je vpliv drugačermislečih dostikrat iz nerazumljivih razlogov le odločilen. Drugi primer se je pripetil v četrtem razredu neke ljudske šole. Neprijavljeni učenci so se branili ostati v istem razredu s prijavljenimi, češ: „Mit die Tschusch'n woll' ma nit in ana Klass sein“. Medtem, ko so v prvem primeru bili odločilni starši, so učenci četrtega razreda „že“ sami zavohali nevarnost „čušov“. Omenjena primera nikakor nista edina, potrju-

jeta pa prav tiste pomisleke, ki so jih pedagogi izrazili že na začetku diskusije o ločevanju. Če odgovorni ne bodo pravočasno ukrepali, bo vzdušje še bolj strupeno.

Večletno hujskanje je očitno ustrazilo tudi nekatere slovensko govoreče starše, saj so se že ponekod pojavljali strah in pomisleki pred prijavo k dvojezičnemu pouku. Istočasno pa je število nemško govorečih otrok, prijavljenih k dvojezičnemu pouku, sorazmeroma visoko, saj so se le mnogi starši že sami prepričali, da je dva več kot ena. Kdaj bodo temu prepričanju dale več podpore tudi odgovorne šolske oblasti?

„V sodelovanju bo treba doseči kontinuiteto!“

Sodelovanje koroških Slovencev s Tržičem v Sloveniji je do zdaj bilo samo sporadične narave, ni pa še videti potrebne kontinuitete!

Na srečanju najvišjih predstavnikov občine Tržič (sodelovali so predsednica Občinske konference SZDL Marica Praprotnik, predsednik Skupščine občine Ivan Kapel, predsednik Občinskega odbora ZZ NOV Tržič Tone Stritih, predsednik sekcije za sodelovanje s koroškimi Slovenci Ivko Bergant, predsednik sveta za mednarodno sodelovanje pri POK SZDL Danilo Jelenc, predsednik komisije za koroške borce pri OO ZBB NOV, podpredsednica Občinske konference ZSMS Tržič Mojca Srečnik) z delegacijo ZSO, SPZ in ZKP pod vodstvom predsednika dipl.-inž. Feliksa Wieserja, tajnika dr. Janka Malleja ter predsednika Zveze koroških partizanov Janeza Wutte-

Luca v Tržiču sta obe strani izrazili pripravljenost, da se stiki poživijo predvsem na področju kulture, planinstva, športa in po možnosti tudi na gospodarskem področju.

Pri teh stikih se je treba zavzemati za demokratičen pretok informacij, ki naj omogoča spoznavanje prave podobe narodnega vprašanja koroških Slovencev. To je bilo posebej izrečeno na večerni kulturni prireditvi v osnovni šoli na Bistrici, kjer so kulturni spored oblikovali tamburaši in družina Mochitz iz Šentjanža v Rožu ter mladinski pevski zbor SPD „Gorjanci“ iz Kotmare vasi.

Na posebnem sestanku, ki naj bi bil v doglednem času, se bosta obe strani zmenili, kako bi sodelovanje poživili tudi v operativnem smislu. V ta namen bodo pri tem sodelovali tudi predstavniki slovenskega kulturnega in poli-

tičnega življenja iz občine Borovlje, saj gre v bistvu za dve sosednji občini, ki ju loči samo državna meja. Na tem sestanku se bodo konkretno menili, katere akcije bodo v prihodnosti izvedli na obeh straneh meja.

V drugi polovici 70. let se je razvilo nekaj kontaktov na kulturnem področju s SPD „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku. S SPD v Borovljah pa tudi kulturno sodelovanje nikoli ni prav zaživelo. Uradni stiki z občino Borovlje so zadnje desetletje v glavnem bili kar dobri, toda slovenske strukture v občini so včasih bile nekoliko prizadete, ker so se uradni stiki odvijali mimo slovenskih struktur in brez poprejšnjih konsultacij z njimi.

Slovenska delegacija iz Koroške si je med obiskom v Tržiču tudi ogledala tovarno „Lepenka“.

Simpozij psihologov Alpe-Jadran: Dvojezičnost je značilnost regije

IGOR SCHELLANDER

V drugi polovici septembra je na celovski univerzi za izobraževalne vede v okviru delovne skupnosti Alpe-Jadran strokovno zasедanje znanstvenikov psihologije iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Na prvem tovrstnem simpoziju je udeleženi okoli 70 referentov iz univerzitetnih mest Celovec, Gradec, Linz, Trst, Videm, Benetke, Padua, Verona, Ljubljana, Maribor, Rijeka, Split, Zadar in Zagreb. Pokrovitelji zasedanja so bili avstrijski minister za znanost in raziskovanje Tuppy, koroški deželni glavar in trenutni predsednik delovne skupnosti Alpe-Jadran Wagner in celovski župan Guggenberger.

Organizator simpozija, univ. docent dr. Herbert Janig (inštitut za psihologijo na celovski univerzi) je ob otvoritvi obrazložil glavne zamisli in bistvena izhodišča za mednarodno srečanje strokovnjakov psiholoških ved:

Kljub geografski bližini med posameznimi inštituti – razen nekaterih zgodovinsko pogojenih – skorajda ni bilo nobenih rednih stikov. Poleg tega regija sama zajema inštitute in strokovnjake, ki v svojem znanstvenem delu izhajajo iz pogostokrat zelo različnih in zanimivih osnov, vendar do zdaj niso prakticirali medsebojnega seznanjanja ter izmenjave mnenj in izkušenj. Ravno zato pa je zanimanje nad vzpostavitev stalnih kontaktov in kooperacijo na znanstveno-raziskovalnem

področju izredno veliko. Zato da je tudi pglavitni namen simpozija psihologov regije Alpe-Jadran predstaviti delo posameznih inštitutov, bi- in multilateralne raziskovalne projekte ter pospeševati medsebojno sodelovanje znanstvenikov.

Predavatelji so se v dvo-dnevnem programu bavili s širokim spektrom tem, deloma s področja teoretskega, deloma pa tudi s področja praktično orientiranega raziskovanja. Simpozijjski jezik je bil angleški – organizator poudarja, da to v prvi vrsti iz finančnih razlogov, a tudi iz pragmatičnih (znanstvena diskusija lahko poteka brez pomoči prevajalcev). Tudi dosedanje publikacije so angleške, vendar naj bo mednarodni značaj zasedanja po-

Osebnostno poznanstvo učencev, ki si že nad dve leti dopisujejo, doživljajo in spoznavanje razlik med mestom in podeželjem, integracija avstrijskih otrok različnega materinega jezika oziroma narodnosti, sooblikovanje pestrega pouka na šoli in raznoliškega prostega časa izven šole, ter izmenjava izkušenj s poukom so bila glavna težišča srečanja med učenci, ki si že več let dopisujejo. Poseben poudarek projekta, pri katerem sta sodelovala četrta razreda ljudske šole Pfeilgasse na Dunaju in ljudske šole Božji grob pri Pliberku, je bil na socialnem učnjju otrok iz dveh različnih življenjskih okoliščin.

Težko je bilo slovo mladim prijateljev po enem tednu skupnih doživetij in skupnih spoznanj.

izjavah prirediteljev upoštevan v zaključni dokumentaciji.

Simpozija se je med drugimi udeležil tudi prof. Leon Zorman, strokovnjak za pedagoško psihologijo v Ljubljani. Predaval je o problemih šolske storilnosti dijakov ter pogojih in dejavnikih, ki nanjo vplivajo. V razgovoru s Slovenskim vestnikom je prof. Zorman poudaril, da je tudi dvojezično šolstvo in dvojezičnost kot taka važno področje pedagoško-psihološke raziskovalne dejavnosti. V okviru kooperacije znanstvenikov regije Alpe-Jadran da naj bi proučevanje dvojezičnosti dobilo svoje primerno mesto, saj gre pri tem za vprašanje, ki se tiče celotne regije in ki je tudi v svetovnem oziru deležno izrednega zanimanja.

Irena Žele, ravnateljica ljudske šole Božji grob in Josef Reichmayr sta bila glavna organizatorja projekta. (slika Žele in Reichmayr).

Uspel projekt o novem načinu odpiranja pouka

MIHA PASTERK

Pred dvema letoma se je porodila zamisel, da bi se srečali učenci dveh ljudskih šol, ki si že dalj časa dopisujejo. Ljudskošolski učitelj Josef Reichmayr z Dunaja in Irena Žele, sedaj ravnateljica ljudske šole Božji grob sta se zavzela za uresničitev te zamisli. Med 20. in 26. septembrom so se srečali učenci obeh šol v Pliberku. Odgovorna učiteljica sta pripravili pester spored, tako v šoli kot tudi izven, bistven del za uspešen potek projekta pa so prispevali starši, ki so sprejeli otroke dunajske šole v svoje družine. Pa tudi šolske oblasti so privolile novim pobudam mladih učiteljev in tako je uspelo uresničiti vse v projektu zajete točke. Bil je to prvi poskus, kako privedi skupaj učence iz dveh

življenjskih krogov – mesta in podeželja. Kako je nastal ta projekt med Dunajem in Božjim grobom, je v pogovoru s Slovenskim vestnikom nakazal Josef Reichmayr, ki se je še posebej zavzel za nov način zblizevanja.

Josef Reichmayr: Da si učenci v okviru šolskega pouka dopisujejo s prijatelji in tako obogatijo pouk, ni moja iznajdba, temveč ima med nekaterimi učitelji že dolgoletno pedagoško tradicijo. Za svoje učence sem iskal partnerje za korespondenco, ki naj bi bili s podeželja. Da sem navezal stike ravno s Koroško, je vzrok tudi v tem, da sem sam napol Korošec. Izhajal pa sem tudi iz tega, da je moj razred sestavljen multinacionalno, saj je več kot polovica otrok iz

inozemstva. Zato sem bil mnenja, če že Koroška, potem naj bo to tudi šola na dvojezičnem ozemlju, da pride tudi ta aspekt do veljave. Vse to smo tu našli in poleg tega zelo prijazne ljudi, začeni pri učiteljici pa do staršev, ki smo jih spoznali. Tako je naše dopisovanje doseglo prvi višek. Naslednji korak naj bi bil, da pridejo učenci LŠ Božji grob na Dunaj.

Ker prireditve te vrste v okviru šolskih prireditev niso predvidene, konec koncev zavis od uvedenosti in dobre volje šolskih oblasti, da privolijo takšnemu projektu. Upam, da to ni bil ekskluziven projekt, ki nam je bil omogočen, ampak, da bi se tudi drugi učitelji zavzeli za takšen način odpiranja pouka navzven.

Kajžnikov Hanža

Wagner je zdej zapovedu „Burgfrieden“ v šolsk' razprav'. Al to ni „die Ruhe vor dem Sturm“, pole pa nism več Kajžnikov Hanža!

Kriza ÖVP: kdo bo nasledil Mocka?

DUNAJ. Dunajski podžupan Erhard Busek je pretekli teden zopet poživil dolgotrajni disput o mogoči zameni predsednika ljudske stranke, Aloisa Mocka. Sam se je ponudil kot potencialni novi kandidat. Razprava o krizi vodstva v ÖVP teče že od preteklih državnozbornih volitev. Alois Mock, tako mnogi kritiki znotraj stranke, da ni več zmožen trdno voditi stranko, prerokanja in personalna diskusija da hromijo ljudsko stranko ter ji škodujejo v vseh pogledih, tudi v zveznih deželah.

Herbert Krejci, predsednik zveze industrialcev, je pred nekaj tedni v Celovcu precej nediplomatsko zahteval kar odstranitev Mocka. Le-ta pa se zdaj poskuša v trmasti vztrajnosti – kako dolgo še?

E. Busek se ponuja

OBZORNIK

Leto 1938 – tudi Cerkev sokriva

ST. PÖLTEN. Avstrijski kardinal Franz König je o premostitvi polpreteklega preteklo soboto poudaril, da so si v letu 1938 in predvsem v zvezi z uničenjem Židov „tudi cerkveni krogi naprtli krivdo“. Sramotno da je, če se v Avstriji štiri desetletja po Auschwitzu v dnevno-političnih razpravah še vedno pojavljajo argumenti, o katerih se je po holocaustu mislilo, da so dokončno premagani. V Avstriji da se je po letu 1945 premalo izčrpno razmišljalo o katastrofi 2. svetovne vojne – šok je bil očitno zelo globok, in za mnoge edina rešitev – pozabljanje. To da je sicer človeško razumljivo, vendar se ravno taka mentaliteta zdaj maščuje: „Morda si ravno zaradi tega pred spominskim letom 1988 ne vemo prav pomagati in se bojimo, da bi strašila preteklosti lahko zastrupili sedanost in bodočnost“.

Perez de Cuellar (slika), generalni sekretar OZN, je pretekli teden brez uspeha zaključil svojo pomirjevalno misijo med vojnima nasprotnikoma v Perzijskem zalivu. Vojaški spopadi med Iranom in Irakom se spet stopnjujejo, prišlo pa je tudi do prve širše eskalacije: ameriški helikopter je napadel in uničil iransko oskrbovalno ladjo. Iran je zagrozil z maščevanjem. Iranski patroljni čolni so medtem napadli britanski tanker ter popolnoma uničili panamsko raziskovalno ladjo.

SIDON. Brez usmiljenja prinašajo izraelska vojna letala smrt in opustošenje nad palestinske begunce v Južnem Libanonu. V Izraelu sicer poudarjajo, da so bombni napadi namenjeni oporiščem palestinskih borcev, vendar je stvarnost drugačna: okoli 40 civilistov je umrlo pri letalskem napadu na Ain Hilweh, tabor z 80.000 palestinskimi begunci. Napad Izraelcev ob prazniku sabatu nihče ni pričakoval, prizadeto prebivalstvo se ni moglo pravočasno umakniti v bunkerje.

F. J. Strauß nasprotuje...

HAMBURG/MÜNCHEN. Avstrija in Zvezna republika Nemčija sta izdelali osnutek sporazuma o „medsebojni izmenjavi informacij o jedrskih napravah in nuklearnih nezgodah“. Bavarski ministrski predsednik in vodja CSU Franz Josef Strauß v nekaterih bistvenih točkah nasprotuje takemu sporazumu, zahteva predvsem, da naj bi iz pogodbe izvzeli načrtovano napravo za hranjenje in obdelovanje jedrskih odpadkov v Wackersdorfu, poroča nemški tedenski magacin „Spiegel“. Med Avstrijo in Češkoslovaško podobna pogodba že obstaja.

Spet stavka rudarjev

LONDON. Angleški rudarji pod vodstvom sindikalnega voditelja Arthura Scargilla spet stavkajo. Stavka se zaenkrat – v nasprotju z veliko enoletno stavko 1984-85 – omejuje samo na nadure. Poleg zapiranja rudnikov so zdaj angleški rudarji ogroženi tudi zaradi nekaterih načrtovanih zakonskih sprememb, ki jih hoče uveljaviti največje rudniško podjetje British Coal. Z nameravano ukinitvijo skupnega razsodišča cehovskih vodstev in sindikata, ki obravnava prerokanja in disciplinske zadeve, bi delavcem bila odvzeta bistvena možnost soodločanja.

KOMENTAR

dr.
JANKA
MALLEJAKRIZA GLASBENE
ŠOLE JE
PREMOSTLJIVA!

Glasbena šola je zabredla v krizo, ker od njene ustanovitve naprej nismo zadovoljivo rešili materialno vprašanje njene obstoja. Doslej je delovala, ker sta obe slovenski osrednji kulturni organizaciji zagotovili finančna sredstva iz njune proračuna – in to na račun drugega rednega kulturnega dela. Toda za naprej tudi teh sredstev primanjkuje.

Naravnost škandalozno je, da je doslej bila izključena od participacije pri javnih sredstvih v Avstriji – tako na Dunaju kot v Celovcu. Za primerjavo: koroška dežela plačuje za „Kärntner Musikschulwerk“ letno nad 70 milijonov šilingov. Koroška dežela nam ponuja integracijo v „Kärntner Musikschulwerk“, toda tako, ki nam bi preprečevala zadovoljitev specifičnih kulturnih potreb otrok slovenske narodnosti – in to je predvsem pouk v slovenskem učnem jeziku. Imamo torej legitimacije dovolj za lastno slovensko glasbeno šolo.

Toda kako zagotoviti materialno bazo? Slej ko prej so prvi adresat naših zahtev sredstva iz kulturnega proračuna dežele in države, ki mora ustvariti za slovensko glasbeno šolo enake pogoje kakor za deželno. Doslej v tem nismo uspeli, zato bo treba iskati tudi možnosti za demonstrativno izražanje naših zahtev.

To je načelna orientacija, ki pa nas v trenutku ne razbremenjuje. Materialno stisko sta nekoliko olajšali obe slovenski osrednji politični organizaciji s prevzemom odgovornosti za poravnavo doslej nakopičenih dolgov. Vendar je kratkoročno treba zagotoviti sredstva za tekoče šolsko leto.

Prepričani smo, da je obstoj glasbene šole vseslovenski kulturni interes, zato je podpora s strani matične dežele obvezujoča dolžnost do vzdrževanja osnovnih kulturnih dejavnosti v skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Pri nas doma na Koroškem pa se še potrudimo, da se bo denar, ki ga pridelajo mešana podjetja, v večji meri pretakal tudi v naše kulturno delo.

Na literarni mateneji v Bilčovsu so nastopili (z leve proti desni) Fabjan Hafner, Anton Fuchs, Janko Messner, Hans Jörg Waldner, Maja Haderlap, Tone Kuntner, Marko Kravos in Tomaž Bole.

Manjšinski pisatelj
in založništvo

Letošnje tradicionalno VIII. srečanje pisateljev narodnostnih manjšin na Obirskem je bilo namenjeno obravnavi vprašanja odnosa med manjšinskim pisateljem in založništvom. Izbrana obravnava tega kočljivega vprašanja gotovo ni slučajna, saj je to narokovala kriza založništva posebno z ozirom na položaj Založbe Drava.

Uvodnemu referatu Maje Haderlap, ki je govorila o literaturi narodnostnih skupnosti in kulturnih konfliktih marginalnosti, je sledil prikaz izhodišča založniške dejavnosti na stičišču dveh kultur. Podala ga je predstavnica Založbe Drava dr. Helga Mračnikar. O tem, kako nastaja knjiga v samozaložbi, je zelo prizadeto spregovoril pesnik Franc Merkač; o uspehih (in težavah) Mohorjeve založbe pa je poročal njen vodja Franc Katnik. Janko Messner je s svojim prispevkom močno razburil duhove.

O položaju drugih narodnostnih skupnosti oz. njihovi založniški dejavnosti so poročali Marko Kravos (Trst), Peter Tyran (Gradiščanska), Eros Bičič (Obalna skupnost Italijanov v Kopru), Marja Krawcec-Schneider (Lužice, NDR), Jože Varga (Pomurje) in Hans Jörg Waldner (Južni Tirol). Položaj založništva nikjer ni idealen. Tam, kjer so možnosti za tisk, ni dosti besednih ustvarjalcev, tam kjer pa so, pa ni ne

denarja niti interesa. Žalostno je, da matični narod madžarske in italijanske narodne skupnosti v Sloveniji ne kaže potrebe, da bi svoji manjšini pomagal pri razvoju njenega slovtva.

Tudi pri okrogli mizi so govorniki (Vladimir Kavčič, Rudi Šeligo, Anton Fuchs, Marko Kravos, Peter Tyran, Eros Bičič, Helga Mračnikar, Jože Varga, Hans Jörg Waldner) nakazali težave, pa tudi možnosti, kako založba manjšine lahko opravlja pomembno kulturno poslanstvo in vez med dvema kulturama – tudi na osnovi ekonomske računice.

Srečanje pisateljev narodnostnih skupin pri Kovaču na Obirskem ni moglo najti oprijemljivih smernic rešitve tako zamotanih problemov. Pač pa je zopet doprineslo k zblizanju pisateljev manjšinskih narodov, ki se kljub težavam vendarle vključujejo v kulturno dogajanje matičnega naroda in dežele, v kateri živijo.

In če je predsednik Društva slovenskih pisateljev, Rudi Šeligo, v svojem prispevku dejal, da je sodelovanje med pisatelji možno, potem to obeta obnovitev kontaktov med društvom slovenskih pisateljev na Koroškem in v matični Sloveniji.

Zbrani pisatelji so obiskali tudi obirsko šolo, kjer je delal in živel pokojni pesnik Valentin Polanšek, srečanje pa so zaključili z uspešnim literarnim branjem v Bilčovsu.

Vladimir Kavčič in Franc Merkač sta pritegnila pozornost udeležencev.

Marja Krawcec-Schneider

Peter Tyran

Franc Katnik (levo) je govoril o težavah glede izvoza knjig v Jugoslavijo, Eros Bičič (desno) pa o težavah Italijanov v Kopru; dr. Apovnik (sredina) se je srečanja udeležil kot predstavnik deželne vlade.

Narodni svet:
Wedenig oddal
tudi funkcijo
v predsedstvu

Bivši tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev mag. Franc Wedenig tudi ne bo več sodeloval v predsedstvu NSKS. To je Wedenig pismeno sporočil Narodnemu svetu in – preko slovenske oddaje celovškega študija ORF-a – tudi javnosti. Utemeljil je svojo odločitev s tem, da v novem poklicu ne bo več imel toliko časa, da bi sodeloval v predsedstvu NSKS. Po odhodu Wedeniga in odstopu glavnega urednika „Našega tednika“ Jožeta Wakouniga je mag. Janko Kulmež nova „integrativna“ oseba pri NSKS-u. Kulmež izvaja naslednje funkcije: glavni urednik nt, tajnik KSOO in tajnik NSKS, ker je bil na zadnjem občnem zboru izvoljen za Wedenigovega namestnika.

Veselica
„Gorjancev“

Zadovoljne obraze so po sobotni veselici pri Pušniku v Šentkandolfu pri Kotmari vasi imeli društveniki Slovenskega prosvetnega društva „Gorjanci“. Čeprav je bilo vreme vse drugo ko vabljivo, se je zbralo v domačem vzdušju mnogo ljubiteljev te družabne prireditve – še več kot v prejšnjih letih. Fantje iz Podjune so prispevali prijetno glasbo, s srečelovom pa so bili zadovoljni številni obiskovalci.

Sele: „Rendezvous“ v farni dvorani

Skoraj premajhna je bila farna dvorana v Selah, ko je pretekli petek v okviru prireditve za 85-letnico Katoliškega prosvetnega društva Planina v Selah zaigrala priljubljena skupina „Rende-

zvous“. Predvsem mladina si je želela živo doživeti skupino iz Ljubljane, ki je zadnjič nastopila tudi ob dobrodelnem koncertu za Glasbeno šolo v Globasnici. Goste in poslušalce je pozdravil pred-

sednik Nanti Olip, gostje pa nobenega niso razočarali, ko so najprej predstavili pesmi z novejših plošč „Zelena je moja dežela“, po pavzi pa navduševali s svojimi znanimi uspešnicami.

Gradiščansko-hrvaška kultura v srcu Dunaja

Od 18. do 20. septembra so bili na Dunaju gradiščansko-hrvaški kulturni dnevi. Pričeli so s petkovim večerom hrvaške glasbe v farni dvorani v 10. mestnem okraju in se nadaljevali v Češkem praturu. Sobotno popoldne je bilo v znamenju mladine in najmlajših.

Tako so nastopale pevske, tamburaške in plesne skupine iz raznih krajev Gradiščanske in kar največ s samega Dunaja. Zvečer so igrala za zabavo in ples razne hrvaške skupine iz mesta in podeželja.

Nedeljski popoldanski program je bil nadvse dobro obiskan, navzočih pa je bilo tudi dosti častnih gostov, od svetnika jugoslovanske ambasade na Dunaju, generalnega direktorja avstrijskih zveznih železnic, vse tja do številnih drugih političnih, kulturnih in komunalnih zastopnikov mestne občine.

Predsednik Hrvaškogradiščanskega kulturnega društva D. Karall je v svojih pozdravnih besedah izrazil zadovoljstvo nad množičnim obiskom, se zahvalil vsem odgovornim činiteljem in nastopajočim za sodelovanje, mestni upravi za pomoč, ter podčrtal važnost te prireditve kot vez manjšine doma na Gradiščanskem z rojaki v prestolici.

Okrajni mestni predstojnik Prucha je opozoril na kulturno poslantsvo manjšine, imenoval mlade za zelo dobre Avstrijce, ki jim gre vsa zahvala za prizadevno skrb, ohraniti materni jezik ter svojo lastno kulturo.

Namestnik dunajskega župana dr. Erhard Busek pa je poudaril, da se z veseljem že sedmič udeleži tega kulturnega srečanja, ki vsebuje in ohranja del nekdanje, značilne raznolikosti Avstrije. „Ne samo gradiščanskim Hrvatom, tudi vsem drugim avstrijskim manjšinam mora torej veljati naša globoka zahvala“, je nadalje izjavil, „saj šele te dopolnjujejo harmonijo naše očetnjave.“

Sam kulturni spored je bil tako poln življenja, povezan s tolikšno prisrčnostjo, da je tudi obrobna opazovalca popolnoma priklenil nase. To vzdušje, to prizadevnost, to popolno predanost stvari ni mogoče opisati, to je treba doživeti.

In če se je tamburaš iz Loč, Aleksander Černut, ki sedaj študira na Dunaju, med drugimi vključil tudi v kulturni krog HAK-a ter sodeluje celo v znani skupini „Kolo Slavuj“, je po njegovih besedah to vsekakor odlikovanje zanj.

F. C.

„Duty-free“ tudi v Ljubljani in v Kranju

V naslednjem letu bodo v enajstih jugoslovanskih mestih ob glavnih turističnih cestah odprli brezcarinske centre (Duty-free-shops), kjer bodo imeli inozemci priložnost za brezcarinski nakup importiranega blaga. V vseh večjih brezcarinskih centrih bo na razpolago tudi bencinska črpalka, pošta, market, turistična agencija, sanitetna postaja, motel in prometni center. Takšna brezcarinska območja bodo med drugim tudi v Mariboru, Kranju in Ljubljani. S premišljeno razvrstitvijo brezcarinskih centrov za turiste bodo zajete vse važnejše ceste, ki povezujejo Jugoslavijo z zapadno Evropo, bližnjim in daljnjim vzhodom in z vzhodno Evropo.

Požarna bramba na Bledu

Tako gasilci z Bleda kot tudi jugoslovanski potapljači so doprinesli svoj delež k uspešnemu poteku potapljaškega treninga za gasilce okraja Celovec-dežela, ki so bili na Bledu. Za nemoten potek so dobili posebno dovoljenje, ter se tako gibali v blejskih vodah. Poleg strogega treninga, pri katerem so koroški potapljači/gasilci vadili najzahtevnejše vaje v vodi, so bili izvrstno preskrbljeni in zato še posebej zadovoljni.

15 let sodelovanja

Koroška trgovska zbornica in Institut za gospodarski razvoj (WIFI) že petnajst let sodelujeta na Gorenjskem sejmu v Kranju.

Kot izraz dobrih sosednjih odnosov med Koroško in Slovenijo in vedno boljše kooperacije, je bila ob zaključku sejma majhna slovesnost, na kateri so zastopniki obeh dežel poudarili pomen gospodarskega sodelovanja. Prav tako so izrazili, da je dolgotrajna navzočnost Koroške na Gorenjskem sejmu tudi v smislu dela skupnosti Alpe-Jadran. Težišče letošnje koroške predstavitve je bil

turizem. Zato so na sejmu v Kranju razstavljali koroški proizvajalci športnega orodja in drugih pripomočkov za oblikovanje prostega časa. Na sporedu Gorenjskega sejma je bil tudi koroški dan, ki je izzvenel s kulturnim večerom folklorne skupine „Edelweiß“. Ob tem je bilo tudi žrebanje zimskih dopustov v različnih koroških pokrajinah. V zahvalo za dolgoletno sodelovanje na Gorenjskem sejmu v Kranju je zastopnik Koroške trgovske zbornice, vodja Instituta za gospodarski razvoj, direktor Hans Jordan prejel odlikovanje in častno darilo.

DIESE WOCHE IM

SLOVENSKI VESTNIK

Der Landtagsbeschluss ist Brückierung der Kommission

In einer Presseaussendung des Zentralverbandes slowenischer Organisationen und des Rates der Kärntner Slowenen werden der im Landtag beschlossene Schul-Dringlichkeitsantrag von SPÖ, ÖVP und FPÖ als Brückierung der Expertenkommission des Bundesministeriums bezeichnet. „Mit dem Dringlichkeitsantrag zur Schulfrage, worin SPÖ, ÖVP und FPÖ die Realisierung des sogenannten „Kärntner Pädagogenmodells“ für das Schuljahr 1988/89 fordern, haben sie den Beweis erbracht, daß es ihnen nicht um eine sachliche Lösung des Minderheitenschulproblems, sondern um eine politische Umsetzung des „Kärntner Pädagogenmodells“ geht. Damit soll wohl die Expertenkommission beim Bundesministerium brückiert und unter Druck gesetzt werden“, heißt es in der Erklärung der beiden Zentralorganisationen. Die beiden Zentralorganisationen der Slowenen setzen sich dafür ein, daß die Expertenkommission beim Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Sport in Ruhe weiterarbeiten kann. Politische sind für eine konstruktive Lösung des Minderheitenschulwesens nicht geeignet.

Rektor Hödl zum „Kärntner Pädagogenmodell“: „Es trennt mehr, als es zusammenführt!“

Gegen eine Realisierung des sogenannten „Kärntner Pädagogenmodells“ an den zweisprachigen Schulen in

Trennungskampagne: Alarmierende Vorfälle!

Konnte das zweisprachige Schulwesen in Südkärnten bis jetzt der Kampagne gegen den gemeinsamen Unterricht standhalten, so zeichnen sich jetzt erste negative Auswirkungen der Trennungsideologie ab. So weigerten sich an einer Volksschule in Südkärnten die Eltern von Schulanfängern, ihre Kinder gemeinsam in einer Klasse mit zum zweisprachigen Unterricht angemeldeten Kindern unterrichten zu lassen. Alarmierend ein Vorfall im Rosental: Schüler einer 4. Klasse erklärten, mit „Tschusch“n nicht in einer Klasse zusammen sein zu wollen“. Diese Vorfälle zeigen bereits auf, welche Folgen die von deutschnationalen Kräften entfachte Trennungsdiskussion bereits herbeigeführt hat.

Mehr Kontinuität in der Zusammenarbeit mit Tržič

Für mehr Kontinuität in den Beziehungen zwischen Organisationen und Vereinen der Kärntner Slowenen und der Gemeinde Tržič in Slowenien sprachen sich kürzlich Vertreter beider Seiten anlässlich eines Gespräches in Tržič aus. Dabei wurde festgehalten, daß der Schwerpunkt in den künftigen Bemühungen besonders im kulturellen Bereich, aber auch auf sportlicher und wirtschaftlicher Ebene liegen sollte. In einer weiteren Gesprächsrunde wird bereits in naher Zukunft auf konkrete Möglichkeiten der Zusam-

Kärnten sprach sich der künftige Rektor der Klagenfurter Universität für Bildungswissenschaften, Univ.-Prof. Dr. Günther Hödl, anlässlich der in der Vorwoche stattgefundenen gesamtösterreichischen Rektorenkonferenz aus. Hödl wörtlich zu dem von den drei im Kärntner Landtag vertretenen Parteien so vehement geforderten Modell: „Es trennt mehr, als es zusammenführt!“. Die Rektoren der österreichischen Universitäten empfangen auch zwei Vertreter des „Kärntner Heimatdienstes“ zu einer Aussprache, doch ergab sich nach den Worten

Alpen-Adria-Symposium der Psychologen

Klagenfurt war in der zweiten Septemberhälfte Treffpunkt der Psychologen aus der Alpen-Adria-Region. Rund 70 Wissenschaftler aus Italien, Jugoslawien und Österreich trafen sich am ersten derartigen Fachsymposium zu Fachvorträgen, Meinungs austausch und gegenseitigem Kennenlernen. Die Initiative für diese Zusammenkunft führte Univ. Doz. Dr. Herbert Janig vom Institut für Psychologie an der UBW Klagenfurt. Dabei leiteten ihn zwei wesentliche Beweggründe: zwischen den einzelnen Psychologie-Instituten der Region gibt es trotz geografischer Nähe kaum Kontakte; die unterschiedlichen und sehr interessanten wissenschaftlichen Ansätze regen Kennenlernen und Kooperation an. In Zukunft werden weitere derartige Zusammenkünfte stattfinden.

Wehret den Anfängen!

Die Vereinigung der während des Nationalsozialismus ausgesiedelten Kärntner Slowenen hatte am Sonntag in Radiše/Radsberg ihre ordentliche Vollversammlung. Neben den zahlreich erschienenen ehemaligen Vertriebenen und deren Angehörigen waren auch Vertreter der beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen und ein Referent des Dokumentationsarchivs des österreichischen Widerstandes anwesend. Auf der Vollversammlung wurde der bisherige Vorstand in seiner Funktion bestätigt. In den Diskussionsbeiträgen wurden die jüngsten Versuche eines Wiederauflebens nationalsozialistischen Gedankengutes und der Versuch der Demolierung des zweisprachigen Schulwesens in Kärnten verurteilt.

Hödl keine Debatte, es entwickelte sich lediglich ein Frage-Antwort-Spiel. Die Rektorenkonferenz hatte auch Befürworter des „Kärntner Pädagogenmodells“ zu einer Aussprache eingeladen, doch folgte niemand dieser Einladung...

Duty-free

Wie die Jugoslawische Nachrichtenagentur Tanjug meldet, werden ab 1. Jänner 1988 auch in den slowenischen Städten Kranj und Ljubljana neue Duty-free-shops installiert. Bisher gibt es einen derartigen Laden am Loiblpaß.

F. Wedenig nicht mehr im Präsidium

Der Zentralsekretär des Rates der Kärntner Slowenen, Mag. Franz Wedenig, der kürzlich seine Funktion beim Rat der Kärntner Slowenen zurückgelegt hatte, wird auch nicht mehr im Präsidium dieser Slowenenorganisation mitarbeiten. Dies gab Wedenig in einer Erklärung gegenüber der Slowenischen Abteilung des ORF-Landesstudios Kärnten bekannt. Bekannt wurde auch, daß der neue Chefredakteur des „Naš tednik“, Mag. Janko Kulmež, nun doch auch die Agenden eines politischen Zentralsekretärs übernehmen soll.

30. 9. – 6. 10.	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA 1	TV LJUBLJANA 2
SR	9.05 Risanka; 9.30 Francoščina; 10.00 Voda; 10.15 Poprej kaznovan; 10.30 Naša mala farma; 11.55 Raj živali; 12.15 Brezmejen – dokumentacija; 13.00 Mi – družinska oddaja; 13.30 Aktualno; 16.30 Lutkovna predstava; 17.05 Risanka; 17.30 Končna postaja zlata reka; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Starost ne zabrani poroke; 21.55 Šport; 0.25 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 17.00 Nič se mi ne more zgoditi; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Bill Cosbyjeva družinska drhal; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturne novice; 20.15 Argumenti; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Pod zastavo morskih roparjev; 0.00 Petrocelli – kriminalna serija; 0.50 Aktualno.	10.00 Integrali; 10.40 Euripid: Ifigenija v avlidi; 15.35–23.35 Teletekst; 15.50 Ljubljana: roketni; 17.15 Poročila; 17.20 Otroška oddaja; 17.40 Kljukčeve dogodivščine – 6. del lutkovne serije; 17.55 Moj prijatelj Piki Jakob – 6. del otroške serije; 18.15 Živalski svet; 18.45 Risanka; 19.00 Obzornik; 19.12 Iz TV sporedov; 19.25 Zrno, vreme; 19.30 Dnevnik; 20.00 Film tedna: Dobrodošli na Dunaju – 3. del avstrijske trilogije; 22.05 Po sledih napredka; 22.50 Dnevnik; 23.05 Videogodba.	17.10 Dnevnik; 17.15 Poročila; 17.20 Otroška oddaja; 17.30 Končna postaja zlata reka; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Starost ne zabrani poroke; 21.55 Šport; 0.25 Aktualno.
ČE	9.05 Raj živali; 9.30 Dežela in ljudje; 10.00 Pridobivanje in predelava nafte; 10.15 Energija; 10.30 Argumenti; 12.15 Klub seniorjev; 13.00 Mi; 16.30 Oddaja za najmlajše; 17.05 Risanka; 17.30 Črni konj – serija; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi – družinska oddaja; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Tele as; 21.45 Lotostudio; 21.50 1-2-X – nogomet in toto; 22.22 Moji ženi na ljubo; 23.55 Equalizer – serija; 0.40 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 17.15 Žival in človek; 18.00 Skuhano je; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Notranjepolitični report; 21.05 Hotel – serija; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Klub 2.	10.00 Mozaik; 11.00 90 dni – kanadski film; 16.10–22.55 Teletekst; 16.25 Videostrani; 16.40 Mozaik – šolska TV; 17.40 O. Župančič: Naslikam tičko; 17.55 Pisma iz TV klobuka; 18.25 Zelena straža; 18.45 Risanka; 19.00 Obzornik; 19.12 Iz TV sporedov; 19.25 Zrno, vreme; 19.30 Dnevnik; 20.05 Tednik; 21.10 P. O. Enquist: Avgust Strindberg – 5. del švedske nadaljevanke; 22.10 Dnevnik; 22.25 Videostrani.	17.10 Dnevnik; 17.15 Poročila; 17.20 Otroška oddaja; 17.30 Končna postaja zlata reka; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Starost ne zabrani poroke; 21.55 Šport; 0.25 Aktualno.
PE	9.05 Skuhano je; 9.30 Ruščina; 10.00 Vsi živimo od gozda; 10.15 Tehnika upodabljajoče umetnosti; 10.30 Starost ne zabrani poroke; 12.10 Notranjepolitični report; 13.00 Mi; 13.30 Aktualno; 16.30 Oddaja za najmlajše; 17.05 Pustolovščine družine Metzger – risanka; 17.30 Tajni dnevnik Adrijana Moleta; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Derrick; 21.20 Anekdote v notah; 22.05 Šport; 22.35 Mojstrska dela; 1.25 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 16.45 Plačilo za oblast; 17.35 Hunza – oaza na stehi sveta; 18.00 Tedenski pregled sporeda; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturne novice; 20.15 Puzta po načrtu; 21.20 Psihologija; 21.50 Pogled s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Njegova pot je posuta s trupli; 0.05 Ustavite smrtno vožnjo podzemeljske železnice 123; 1.45 Aktualno.	10.00 Tednik; 11.00 Po sledih napredka; 11.40 P. O. Enquist: Avgust Strindberg; 15.30–0.00 Teletekst; 15.45 Videostrani; 16.00 Tednik; 17.00 Po sledih napredka; 17.40 Vukov kotiček – 5. del; 17.55 Dr. WHO: maščevanje pločevincev; 18.20 Več veselja z vrtom; 18.45 Risanka; 19.00 Obzornik; 19.30 Dnevnik; 20.05 J. Jakes: Sever in jug – 2. del; 20.55 Zakon ljubezni – dokumentarna serija; 21.45 Glasbeni ropot; 22.15 Dnevnik; 22.30 Ciklus Clauda Chabrola: Častni konj – francoski film.	17.10 Dnevnik; 17.15 Poročila; 17.20 Otroška oddaja; 17.30 Končna postaja zlata reka; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Starost ne zabrani poroke; 21.55 Šport; 0.25 Aktualno.
SO	9.05 Angleščina; 9.35 Francoščina; 10.05 Ruščina; 10.35 Moji ženi na ljubo; 12.00 Pričevanja; 13.00 Mi; 13.30 Aktualno; 14.30 Beg v Dolomite; 16.00 Ostržek; 16.25 Po svetu; 17.05 Otroški magazin; 18.00 Mi; 18.30 Nogomet; 19.00 Veselo v soboto; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Harald Juhnke – dobrodošli v klubu; 21.45 Modna revija; 21.50 Da minister – angleška komedija; 22.20 22. Academy of country music award; 23.20 Serija vrtnic; 23.45 Aktualno.	15.45 Tedaj; 15.50 Tedenski pregled sporeda; 16.15 Doma smo ob vodi; 17.00 Ljubka družina; 17.45 Kdo me hoče; 18.00 Za ljubitelje filma; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturne novice; 20.15 V znamenju štirih; 21.50 Šport; 22.22 Mož brez živcev; 0.00 Skrivnost petih grobov; 1.20 Aktualno.	7.45 in 15.25–23.55 Teletekst; 8.00 Videostrani; 8.10 Kljukčeve dogodivščine – 6. del; 8.25 Moj prijatelj Piki Jakob; 8.45 O. Župančič: Naslikam tičko; 8.55 Narodni parki; 15.40 Videostrani; 15.55 Laurence Olivier – portret; 17.15 Kratki film s 3. mednarodnega festivala etnološkega in ekološkega filma – Kranj '87; 17.45 Glasovi zgodovine; 18.45 Risanka; 19.00 Knjiga; 19.30 Dnevnik; 19.50 Zrcalo tedna; 20.15 Pop satirikom: Marjana Deržaj; 21.00 Ugrabitev letala; 22.50 Mesto kot Alice – 3. del.	17.10 Dnevnik; 17.15 Poročila; 17.20 Otroška oddaja; 17.30 Končna postaja zlata reka; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Starost ne zabrani poroke; 21.55 Šport; 0.25 Aktualno.
NE	9.05 Razredno srečanje; 9.50 Skrivnost Topliškega jezera; 10.35 Ta teden se je zgodilo; 11.00 Vzhodni studio; 12.00 Hello Austria, hello Vienna; 12.30 Orientacija; 13.00 Mi; 14.40 Luis Trenker; 16.25 Fraggles; 16.50 Bravissimo; 17.35 Helmi; 17.40 Mladinski magazin; 18.25 Poglej in zmagaj; 18.30 Mladinski magazin; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 Na sledih plesa v maskah; 21.15 Kdo je bil Hanussen?; 22.00 Deželnozborske volitve na Gradščanskem; 22.15 Iz parlamenta; 23.15 Le cinesi.	9.05 A little phantasy on a 19th-century painting; 9.10 Portret Egona Schieleja; 10.00 Ferdinand Raimund; 10.55 Tedaj; 11.00 ORF-stereokonzert; 18.00 Mi – special; 18.25 Poglej in zmagaj; 18.30 Slike iz Avstrije; 18.55 Loto – žrebanje; 19.00 Čas v sliki; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega odvetnika; 20.15 Sam proti mafiji; 21.30 Sedem dni športa; 22.22 Dva velbloda na enem konju; 23.55 Čajkovski – genij in blaznost; 1.55 Aktualno.	7.45–13.15 in 14.15–22.30 Teletekst; 8.00 Videostrani; 8.10 Živ žav; 9.15 Dr. WHO: maščevanje pločevincev; 9.40 Mesto kot Alice; 10.30 Ptuj '87; 12.00 Kmetijska oddaja; 13.00 Videostrani; 14.30 N. V. Gogolj: Mrtve duše; 15.55 Čez široki Missouri; 17.10 Poročila; 17.15 Slovenci v zamejstvu; 17.45 Exlibris M&M; 18.45 Risanka; 19.00 Kino; 19.25 Zrno, vreme; 19.30 Dnevnik; 20.05 U. Ugrešič-R. Grlič: To ni moje življenje, to je samo začasno; 20.55 Zdravo; 22.15 Videostrani.	17.10 Dnevnik; 17.15 Poročila; 17.20 Otroška oddaja; 17.30 Končna postaja zlata reka; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Starost ne zabrani poroke; 21.55 Šport; 0.25 Aktualno.
PO	9.05 Spencerjevi piloti; 9.50 Nevarno poročno potovanje; 10.00 Želim si žival; 10.15 Tehnika upodabljajoče umetnosti; 10.30 V znamenju štirih; 12.00 Iz parlamenta; 13.00 Primer za ljudskega odvetnika; 13.30 Aktualno; 17.05 Slikanice; 17.35 Falcon Islandija; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.08 Mojstri kuhajo; 21.15 Miami Vice; 22.00 Atomska fizika in resničnost; 22.40 Vsakdo je poslan; 23.40 Ogljedalo Alemanov.	16.00 Wurlitzer; 17.30 Kemija; 18.00 Lindenstraße; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturne novice; 20.15 Veselo sodišče; 21.08 Mojstri kuhajo; 21.15 Šiling – gospodarski magazin; 21.45 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Kvintet; 0.15 Orkester; 0.40 Aktualno.	10.00 Zrcalo tedna; 10.20 Poljsko cvetje; 16.35–23.05 Teletekst; 16.50 Videostrani; 17.05 Mozaik; 17.25 Radovedni taček: pes; 17.40 Pamet je boljša kot žamet; 17.45 Otroška oddaja; 18.15 Naša pesem; 18.45 Risanka; 19.00 Obzornik; 19.12 Iz TV sporedov; 19.25 Zrno, vreme; 19.30 Dnevnik; 20.05 K. Follet: Ključ do Rebeke – zadnji del ameriške nadaljevanke; 21.05 Omizje; 22.45 Poročila; 22.50 Videostrani.	17.10 Dnevnik; 17.15 Poročila; 17.20 Otroška oddaja; 17.30 Končna postaja zlata reka; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Starost ne zabrani poroke; 21.55 Šport; 0.25 Aktualno.
TO	9.05 Slike iz Avstrije; 9.30 Angleščina; 10.00 Igre; 10.15 Glasbeni instrumenti; 10.30 Beg v Dolomite; 11.55 Oktoberski dan; 12.05 Šport v ponedeljek; 13.00 Mi; 13.30 Aktualno; 16.30 Oddaja za najmlajše; 17.05 Čebelica Maja; 17.30 Oddaja z miško; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Prvi raj; 21.00 Poglej in zmagaj; 21.07 Dallas; 21.55 Superflip; 22.22 Nesumljivi; 0.00 High Chaparral; 0.55 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 17.00 Tehnika upodabljajoče umetnosti; 17.15 Kaj bi lahko postal?; 17.30 Orientacija; 18.00 Srečni Luka; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturne novice; 20.15 Neverjetno; 21.00 Poglej in zmagaj; 21.07 Zunanjepolitični report; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Klub 2.	10.00 Šolska TV; 11.05 Angleščina XVIII; 11.35 Francoščina I; 16.15–23.10 Teletekst; 16.30 Videostrani; 17.45 Mozaik; 17.50 Ta čudoviti notni svet?; 18.45 Risanka; 19.00 Obzornik; 19.12 Iz TV sporedov; 19.25 Zrno, vreme; 19.30 Dnevnik; 20.05 Ž. Kozinc-A. Stojan: Suha veja – drama; 21.05 Integrali; 21.45 Dnevnik; 22.00 Videostrani.	17.10 Dnevnik; 17.15 Poročila; 17.20 Otroška oddaja; 17.30 Končna postaja zlata reka; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Tedaj; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Starost ne zabrani poroke; 21.55 Šport; 0.25 Aktualno.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE
18.10–19.00

75 let SPD „Bilka“

Ponedeljek, 5. oktober: Leta 1912 so ustanovili v Bilčovsu Krščansko socialno in izobraževalno društvo „Bilka“. Letos novembra bodo društveniki ob petinsedemdesetletnici kulturnega delovanja v občini organizirali slavnostno prireditev, na kateri bodo med drugim predstavili zgodovino društva, razvoj in najpomembnejše dogodke bogatega kulturnega delovanja v tem obdobju.

Ob slavnostnem jubileju Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ bo Jurij Perč v ponedeljek, 5. oktobra, pripravil v slovenskem sporedu koroškega radia oddajo, pri kateri bo v ospredju predvsem delovanje društva v zadnjih letih in pogled v bodočnost. Trenutno delujeta v društvu dva pevsko zbora, mešani in moški, a tudi igralna skupina je bistven element kulturnega delovanja v občini Bilčovs.

Pičili dve leti je deloval v Bilčovsu tudi mladinski pevski zbor pod vodstvom prof. Jožka Kovačiča, kateri je zbor spraval v kratkem času na razmeroma visok nivo. Škoda, da se je pevovodja odločil prenehati z vajami, tako da se sprašuje zbor: kako naprej?

Sreda, 30. 9.
Narodno-zabavna glasba
Večerna 21.00–22.00
Pred 125-imi leti je umrl lavantinski škof A. M. Slomšek, pobudnik za ustanovitev celovške Mohorjeve (I. Virnik)

Četrtek, 1. 10.
Rož–Podjuna–Zila

Petek, 2. 10.
Iz kulturnega življenja:
Pisateljsko srečanje

na Obirskem

Sobota, 3. 10.
Duhovni nagovor
(žpk. M. Rakovnik)
Voščila (M. Hartman)

Nedelja, 4. 10.
Spored za dobro voljo

Ponedeljek, 5. 10.
75 let SPD
„Bilka“ – Bilčovs

Torek, 6. 10.
Halo, prijatelji!
Partnerski magacin

SLOVENSKI VESTNIK

Naročam „S“
da mi ga pošl

Ime in priimek

naslov

pošta

Obvezujem se, da bom naročnino (250 šilingov) slavi) redno plačeval(a) in prosim, da mi pošl

(kraj in datum)

VESTNIKOVA

REVIJA

SEPT. 87

Apartheid po ameriško

Tudi Združene države Amerike imajo slej ko prej politiko apartheida. Gre za postopanje ameriške vlade in državnih oblasti proti ameriškim praprebivalcem – Indijancem. Kadar to zahtevajo gospodarski in drugi krogi, je mogoče prav vse. Tudi nasilna deportacija prizadetih indijanskih plemen, ki skušajo obdržati vsaj zadnji preostali košček njim svete zemlje. Ker nimajo razen nje nič več. In ker brez nje ne bi več preživeli.

V ameriški zvezni državi Arizoni so državni organi zaukazali preselitev 10.000 pripadnikov plemena Navajo. Napoti so velikanskim rudniškim družbam, ki bi rade na indijanski zemlji odkopavale premog in uran. Ko se prizadeto indijansko pleme ni odločilo za „prostovoljen“ umik, so sledili drugi, ostrejši ukrepi. Postavljanje plotov z bodečo žico na primer. Pa grožnje, nasilje. Big Mountain je sveta gora Navajov, tu so živeli že več generacij. Odločeni so, zadnji košček svoje zemlje tudi braniti... – s protestom, podiranjem plotov, z informiranjem mednarodne javnosti. Vendar – z ozirom na načrtno ameriško uničevalno politiko – s kakšnim upanjem na uspeh?

(Glej tudi „Portret mesca“, str. 3!).

stran 2

JOŽE PLEČNIK
1872-1957

stran 4

Za našo
mladino
in za
otroke

stran 5

Zakaj
nagrada
Petru
Handkeju

stran 6

Vestnikov
hit '87:
Prijave
še možne!

stran 7

O delu
naših
zadruge
in bank

Habsburžani so imeli – zlasti zadnji zastopniki svoje dinastije – od nekdaj moten odnos do umetnosti na sploh in do arhitekture v posebnem: cesar Franc Jožef I. je pred takrat novo zgrajeno dvorano, današnjo državno opero, dejal, da se mu zdi neokusna, nakar se je njen arhitekt Van der Müll ustrelil. Boljše živce in več samozavesti je izkazal naš slovenski arhitekt Jože Plečnik po umetniški sodbi prestolonaslednika Franca Ferdinanda – njega so nekaj let kasneje dojele krogle srbskega rodobljuba Prinčipa v Sarajevu – o njegovi zgradbi cerkve sv. duha v dunajskem Ottakringu: prestolonaslednik jo je označil kot „Gemisch von Venustempel und Russischem Bad und Pferdestall respective Heumagazin“ („Mešanica Venerinega templja, ruskega kopališča, konjskega hleva respective senika“).

Neizbrisni sledovi Slovenca

FRANCI ZWITTER ml.

Plečnik ni segel po pištoli, temveč po kovčku ter zapustil kulturni Dunaj in je svoje delo nadaljeval v slovanskih predelih Evrope, v Pragi in pozneje v Jugoslaviji.

Samozavest pa ni bila ravno prirojena lastnost 1872 leta rojenega Jožeta Plečnika, sina mizararskega mojstra v Ljubljani; to so mu že iztrebili v Ljubljanski realki, ki jo je moral zapustiti kar po prvem letniku, ko mu je katehet rekel: „Čez Vas sem napravil križ“. Morda pa je prav katehetov križ bil sreča, ne samo osebna za Jožeta Plečnika, temveč tudi za razvoj in razcvit evropske arhitekture sploh: če bi bil v otroških letih v njej uspešen, morda nikoli ne bi bil zapustil takratne provincialne Ljubljane in ne bi bil nikoli soočen z modernimi tokovi gradbene umetnosti. Ljubljana bi imela tako enega mizarja več, kulturni svet pa enega pomembnega arhitekta manj.

Naj bo kakorkoli, s trebuhom za kruhom se je podal Plečnik na pot, je prvotno študiral na obrtni šoli v Gradcu, preden je bil leta 1894 sprejet v atelje profesorja Otta Wagnerja, verjetno najpomembnejšega arhitekta svojega časa. Prav tam pa ga je spet doletela malodušnost: študent obrtne šole, sin mizararskega mojstra, pripadnik neznanega slovenskega naroda v cesarskem vele mestu ob prelomu stoletja in že začetim „dance macabre“ c. kr. buržoazije, se je začel zavedati svojih slabosti. Hudo ga bolita pomanjkljivo konstrukcijsko in statično znanje – česar se pač na obrtni graški šoli ni naučil – predpogoja za vsakršno samostojno arhitektno delovanje, toda v Otto Wagnerju ni našel samo vzornega učitelja, marveč

hkrati nenehna spodbuditelja ter prijatelja – pa čeprav se pozneje ločita poti velikanov arhitektov.

Po izgradnji dunajske mestne železnice („Stadtbahn“) je Plečnik najožji sodelavec Otto Wagnerja in težko je danes dognati, kdaj in kje se je spremenil odnos učitelja do učenca v svoje nasprotje. Vsekakor spozna ob tem novi material: jeklo in steklo.

Seveda pa je bil kot arhitekt odvisen tudi od svojih delodajalcev, četudi mu v svojih umetniških in arhitektoničnih predstavah nikoli ni manjkalo socialnega čuta. Obratno: čeprav je bil delojemalec dunajskih bogatinov (fabrikant Zacherl!), je programatično skiciral in načrtoval tudi tista dela meščanskih hiš, v katerih so stanovali ali delali uslužbenci in ki niso služila zgolj zunanji reprezentaciji.

Kljub temu je resnici na ljubo treba povedati, da Jožef Plečnik gotovo ni sodil v ideološko avantgardo avstrijsko-ogrskih narodov, kakor tudi ni sodil v slovensko avantgardo in historično verjetno

povsem ustreza Cankarjevemu Tratniku v njegovem romanu „Tujci“. – Cankar se ni spoznal na arhitekturo, Plečnik pa še manj na politične okoliščine svojega časa. In tako je prišlo do abstruznega slučaja, da ni Ivan Cankar, temveč nemško-govoreči avstrijski in dunajski pisatelj, feljtonist in kritik, znani Peter Altenberg, pismeno čestital Plečniku ob izgradnji njegove Zacherlove hiše v notranjem mestu; v čestitki piše Altenberg, pod legendarnim naslovom „Wien I, Herrengasse, Cafe Central“: „Ljubi, ljubi gospod Plečnik, končno sem vendarle uzrl zgradbo! Končno!... Blagoslavljam Vas, rad bi Vas poznal, da bi Vam mogel reči, kako neizrečno rad Vas imam!“ Nadaljnje pismo pa končuje Altenberg z besedami: „Dragi gospod Plečnik! Že Vaše besede izdajajo bogu bližnjega človeka; da bi Vi in Vaša dela uspevala v blagostnem priznanju soljudi! Vaš Peter Altenberg, Dunaj I. Herrengasse, Cafe Central“.

Plečnik je sicer mrzil bohemianstvo, Altenbergovo priznanje pa mu je očitno le

laskalo, saj se sicer ne bi bil razvil pisemski promet med obema umetnikoma. Načrtovanje in izgraditev „Zacherlovega poslopja“ v notranjem mestu – v zunanjem dunajskem okraju je Plečnik fabrikantu Zacherlu še načrtoval in zgradil zasebno stanovanjsko hišo – ga ni rešila samo gmotnih težav, marveč ga je tudi povzdigovala v sam parnas evropske arhitekture. Tako je lahko že mirne duše po zgoraj citirani sodbi o svoji cerkvi sv. duha v Ottakringu, prvi sakralni jeklobetonski stavbi na svetu sploh, zapustil Dunaj. In ob sarajevskem atentatu skoraj zadovoljno zabeleži v svoj dnevnik: „Mislilim, da je s prestolonaslednikovo smrtjo padla najhujša prepreka za razvoj moderne arhitekture v zadnjih petnajstih letih!“

Dunaj slovenskemu arhitektu dejansko ni prizanesel: še kot študent se je udeležil razpisa za spomenik Guttenberga – in bil prepričan, da mu je črka „č“ v njegovem imenu preprečila zmago. Če je to tudi njegova osebna domneva – dejstvo je, da je bil

od profesorskega kolegija na dunajski arhitekturi trikrat zaporedoma predlagan za naslednika profesure Otta Wagnerja. Sam prestolonaslednik Franc Ferdinand je to strokovno soglasje na pritisk nemškonalcionalnih krogov na Dunaju zavrnil in tako preprečil slovensko profesuro na dunajski arhitekturi.

Tu se zaključuje krog: kakor Ljubljana ni hotela mladega Plečnika in je čezenj napravila križ, Dunaj ni hotel zrelega Plečnika in ga silil ven. Toda Plečnik je vedel, kamor spada: urejeval je praški grad (Hradčine) in odzval se je vabilu ljubljanske univerze: vrnil se je v rojstno mesto ter tam zapustil neizbrisne sledove.

Toda Ljubljana mu ni bila samo rojstni kraj; hkrati mu je pomenila slovenski kraj in tako se je čutil povezanega tudi s slovanskimi kraji širom Evrope. Rekonstrukcijo praškega „Hradčana“ je jemal Plečnik kot slovanski nalog, ne kot delavski nalog: „Skoraj nepolično bi bilo“ – tako je zapisal – „če jaz ne bi odšel v Prago (...) to (rekonstrukcija Hradčanov; F. Z.) je stvar slovanstva in ne samo slovenstva!“

Kot umetnik priznan in poznan po svetu, kot človek zavzet Slovan, kot spremljevalec svoje dobe, sonositelj jugoslovanske državne ideje in kot strokovnjak nestor ljubljanske univerze, je umrl Jože Plečnik, eden najpomembnejših arhitektov našega stoletja, 1957 v Ljubljani.

Trideset let po njegovi smrti ga pomnijo ne samo v Sloveniji, temveč – kakor je Slovenski vestnik že poročal – v okviru reprezentativnih razstav – tudi v Barceloni, Parizu, Münchenu in končno tudi na Dunaju.

Arhitekt Boris Podrecca, dunajski mestni svetnik za kulturo Mrkvička, dunajski podžupan Busek in predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Dušan Šinigoj (od leve) ob otvoritvi Plečnikove razstave na Dunaju. – slika: Slov. vestnik

Dr. Ronnie Schwartz – njeno pristno indijansko ime je Suyeda – pripada indijanskemu plemenu Cherokee, ki živi v ameriški zvezni državi Oklahoma. Da jo na kratko predstavimo: poročena je z zdravnikom v Švici, obenem pa je ena izmed vodilnih osebnosti podtalne organizacije AIM (American Indian Movement – Ameriško indijansko gibanje). Člani organizacije so izpostavljeni načrtnemu pritisku in zasledovanju ameriških oblasti, tako da so zaradi svoje angažiranosti – čeprav jim ne gre za nasilje – v stalni nevarnosti. Tudi v tujini, saj ameriške tajne službe ne nastopajo zgolj v agentskih filmih. Ronnie Suyeda Schwartz, doktorica filologije in medicine, je ameriškim oblastem tudi izven ZDA trn v peti, saj informiranje mednarodne javnosti o rasistični ameriški uničevalni politiki proti indijanskemu narodu in razkrinkanje tozadevnih pregreškov zoper človeške pravice enačijo s protidržavno agitacijo. Suyeda je pred leti vodila v Švici indijanski kulturni center, ki je potem zaradi brezbržnosti in očitne nestrpnosti švicarskih organov moral biti ukinjen. V septembru je imel Slovenski vestnik kot prvi koroški list priložnost seznaniti se z indijansko aktivistko, ko je na pobudo Slovenske prosvetne zveze in MPZ Rož bivala nekaj dni med našimi ljudmi.

Indijanska stvarnost

Ameriški Indijanci se razlikujejo po narodih, jeziki in plemenih, kakor to velja že od nekdaj za prebivalstvo Evrope ali drugih predelov sveta. Življenjske navade in stopnja kulture je mogoče primerjati s kulturnozgodovinskim razvojem narodov v drugih regijah sveta. Razvoj je bil ustavljen, kultura uničena, ko so se pojavili osvajači bele polti, prinašajoč vojno, bolezn, slo po oblasti in bogastvu – pač vso dvoreznost evropske „civilizacije“.

V Združenih državah Amerike živi danes približno še milijon „pristnih Amerikancev“. V vsej Severni Ameriki jih je samo še dva odstotka vsi ostali ameriški praprebivalci žive v Srednji in Južni Ameriki. Je to slučajno, da jih ravno na tehnično in gospodarsko visoko razvitem Severu danes skoraj ni več? – Gotovo ne, kajti kapitalistični princip skrajnega izkoriščanja zemlje in človeka za Indijanca ni bil ne dojemljiv ne sprejemljiv. Živel je v ravnovesju z naravo ter od tega, kar mu je nudila, nikakor pa se ni pregrešil nad njo – ekološki in drugi problemi so nastopili šele s prodiranjem „moderne civilizacije“, ki je z gospodarskim in vojaškim pritiskom pregnala tudi indijanske praprebivalce, jim odvzela zemljo ter dodelila posebne rezervate na slabši, za kolonizatorje nekoristni zemlji.

Med leti 1830 in 1838 je tedanja ameriška vlada zaukazala nasilni pregon petih tako imenovanih „civiliziranih plemen“ (Čerokeje, Kockavce, Čikasavce, Creekovce in Seminole so imenovali tako, ker so se bavili s poljedelstvom) iz ameriškega severa proti zahodu, v državo Oklahoma. Večji del prizadetih dolgotrajnega in naporenega pohoda po „stezi solza“ ni preživel. Podobno se je zgodilo tudi z večino indijanskih narodov in plemen v drugih predelih ZDA. Izgon, upor, vojaški pokoli, rezervat, podžiganje in pospeševanje indijanskih internih konfliktov.

Ameriška državljanska vojna je indijansko prebivalstvo ponovno zdecimirala. Toda ekspanzija bele „civilizacije“ se pozneje tudi ni ustavila pred indijanskimi rezervati – gospodarsko izkoriščanje zemlje in njenih zakladov je spet imelo prednost, sledila so ponovna prisilna preseljevanja.

Danes živijo ostanki indijanskih narodov na dveh odstotkih zemlje, ki so jo posedovali poprej. Državne pogodbe s plemeni naj bi obvezovale vlado, da zasigura njih materialni obstoj, vendar so se take pogodbe ničkolikokrat izkazale samo kot list papirja. Danes se morajo Indijanci boriti za osnovne človeške pravice in za fizično preživetje, medtem ko jim Reaganova administracija še naprej krajša zagotovljene socialne podpore.

„Nismo za nasilje, ampak povedati hočemo resnico!“

IGOR SCHELLANDER

Rasizem je tudi v Švici nepoznano velik, predvsem proti ljudem druge polti se netoleranca stopnjuje v nadlegovanje, napade neznanih storilcev na objekte in v načrtno zapostavljanje. Suyeda v začasni alpski domovini kljub svojim akademskim kvalifikacijam ne dobi primernega dela. Penzija že upokojenega moža-zdravnika zadostuje ravno za kritje njunih življenjskih stroškov; dohodki, ki jih ona prejema z izdelavo in prodajo indijanskih rokodelskih izdelkov in nakita ter honorarji za predavanja in publicistične prispevke pa gredo za podporo in financiranje dejavnosti Ameriškega indijanskega gibanja.

Država odgovarja z nasiljem in zasledovanjem

Ameriško indijansko gibanje je vseindijanska organiza-

cija, kar pomeni, da združuje pripadnike različnih plemen in indijanskih narodov. Ronnie Suyeda Schwartz s pikrim nasmehom pravi, da obstajajo tri kategorije članov in aktivistov: tisti, ki so že sedeli; tisti, ki ravno sedijo; in tisti, ki še bodo sedeli. Za prvi trenutek je to nekoliko nerazumljiva definicija, toda Suyeda nato hitro pojasni, zakaj ameriške oblasti zapirajo indijanske aktiviste. Indijanski aktivizem namreč preveč opozarja na dejansko prakticirano uničevalno politiko s strani ameriške vlade in na teptanje najosnovnejših človeških pravic indijanskih skupnosti. Javno opozarjanje na ta dogajanja, nasprotovanje le-temu ter kakršnokoli informiranje mednarodne javnosti (tudi publicistično-informativno delovanje izven ZDA!) ameriške oblasti pojmujejo kot protidržavno delovanje, ki ga velja preprečevati.

V letih 1973 do 1978 je ameriška vlada izvajala med Indijanci sterilizacijski program. Ko so se indijanske skupnosti branile pred tako iztrebljevalno politiko ter potom časopisja o njej obvestile ameriško in mednarodno javnost, so se nekateri vladni krogi znašli v hudi zadregi; mnogi indijanski aktivisti so bili nato zaradi „kompromitiranja vlade“ – med njimi tudi Suyeda – zaprti. Ronnie Suyeda Schwartz: „Naše stališče je sledeče: Vlade nočemo kompromitirati, vendar hočemo povedati resnico.“ Indijanske skupnosti so po takem postopanju državnih organov reagirale po svoje: „Po tistem ne registramo več novih rojstev in smrtnih slučajev“, pravi Suyeda, „tako da ni več točnih uradnih statistik.“

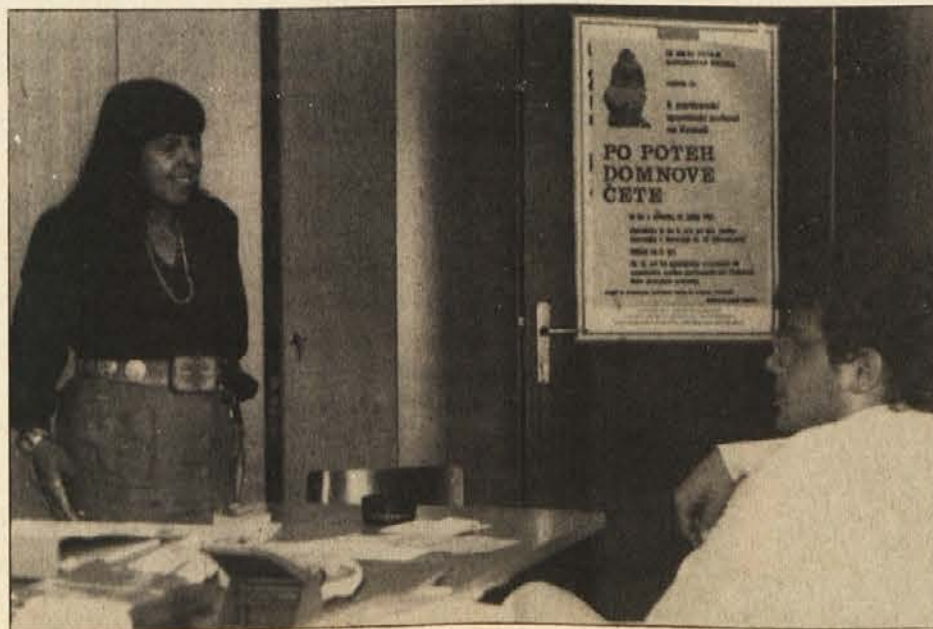
Dejansko se morajo Indijanci v Združenih državah Amerike boriti za svoj fizični

obstoj. Revščina je nezimerna. Brezposelnost je v ZDA masovni pojav, za Indijance pa sploh nikjer ni dela, saj predstavljajo samo procentualno nepomemben delež prebivalstva, ki ga potem po miselnosti oblasti – očitno ne velja upoštevati. V tem smislu tudi ni več bistveno, ali žive v uradnih ali „neuradnih“ rezervatih – „za nas je življenje vsepovsod en sam rezervat“, ugotavlja Suyeda. „Država nam je sicer vračala zemljišča“, pravi dalje, „vendar jih sami ne smemo obdelovati; damo jih lahko le v zakup belim farmerjem. Tudi lovske licence so nam zabranjene.“

Šole za preživetje

Izročeni (ne)milosti državnih oblasti, milijonu še preostalih Indijancev ne ostane nič drugega kakor boj za samo preživetje. V ta namen indijanski aktivisti ustanavljajo šole, ki naj v prvi vrsti nudijo enkrat na dan toplo jed, obleko in psihološko podlago za ohranjanje narodnega izročila, jezika in kulture. „Vsak članek o naših zadevah in problemih je važen“, poudarja Suyeda, „saj ima tudi v naših lastnih vrstah pozitiven učinek, daje nam spet več poguma in moči, ne počutimo se več tako majhne in zapuščene. Ko sem prišla na Koroško med Slovence, me je zato tudi zanimala izmenjava mnenj in izkušenj, spoznavala sem sličnosti in razlike med našimi in vašimi problemi. Prepričana sem, da si lahko s svojimi izkušnjami tudi medseboj pomagamo – v medsebojni solidarnosti se lahko marsikaj naučimo.“

Ronnie Suyeda Schwartz se je v septembru seznanila s koroškimi Slovenci. V Šentjakobu v Rožu je predavala o situaciji Indijancev v ZDA. MPZ Rož se je posvetoval z njo glede vežbanja indijanskih pesmi in koreografije. Obiskala pa je tudi Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu (slika).

Tudi „zdravo klofuto“ bodo prepovedali

Udarci v vzgoji z veliko gotovostjo privedejo do duševnih motenj. Vedenje otroka in mladostnika se spremeni, lahko postane celo bolezensko. Odvisnost od drog ali izvajanje kaznivih dejanj je ena izmed posledic vzgoje, ki se poslužuje telesnega kaznovanja. Toda tudi takozvana „zdrava“ klofuta zapušča globlje rane kot po navadi mislimo.

Avstrijski parlament bo jeseni obravnaval spremembo zakona o javnem skrbstvu za mladino (Jugendwohlfahrtsgesetz). Zakon naj bi starše obvezal za breznačilno vzgojo. Kajti leta 1977 so sicer odpravili pravico staršev do telesnega kaznovanja, toda tepenje niso izrecno prepovedali. V bodoče naj bi v zakonu bilo zapisano, da je „nedopustno telesno kaznovanje in tudi povzročitev psihične bolečine“.

Takšen zakon bi končno onemogočil kaznovanje kot vzgojno sredstvo. Dosedanja zakonodaja namreč prepoveduje le „zlorabo“ tepenja. Kaznivo je dosedaj le, če

utrpi otrok težje telesne poškodbe.

Novi zakon naj bi odpravil mnenje, da je doraščajočega otroka treba ukrotiti, zlomiti; uveljavilo naj bi še načelo o previdnem vodenju, in poučevanju otroka ter o pozitivni vlogi dobrega zgleda.

Za vzgojno znanost ni več dvoma o škodljivosti in neučinkovitosti kaznovanja, tembolj ima država nalogo razširjati nova spoznanja. Predvsem, ker se med prebivalstvom držijo stara, napačna prepričanja o nasilju v vzgoji.

Blizu Züricha v Švici trenutno preiskujejo „šole za starše“, kjer vzgojni upravičenci govorijo o metodah

vzgoje. Dunajski otroški zdravnik univerzitetni profesor Hans Czermak si želi tudi za Avstrijo obvezne „šole za starše“. V Avstriji ima že vsak tretji državljani psihosocialne motnje. „Četrtnina vseh umorov se dogodi v družinskem miljeju. Korenine teh duševnih deformacij pa najdemo v trdosrčni vzgoji in otroštvu brez ljubezni, pravi Czermak.

Do pred 180 leti je pretepanje podložnikov bilo še v navadi in zakonsko dovoljeno. Šele leta 1807 je bilo prepovedano. 1870 je bila odpravljena telesna kazen pri kriminalnih prekrških. Začetka leta 1900 je bila odpravljena tudi zakonska pravica moškega, da sme tepsti ženo. Ob koncu 20. stoletja pa se bližamo šele odstranjevanju telesne kazni pri najslabšem členu naše družbe: otroku.

Günter Pernhaupt/Hans Czermak

DIE GESUNDE OHRFREIGE MACHT KRANK

Über die alltägliche Gewalt im Umgang mit Kindern

Trpinčenje otrok se začne pri rahli klofuti, ugotavlja dunajska zdravnika dr. Günther Pernhaupt in dr. Hans Czermak. V knjigo o vsakdanjem nasilju v odnosu do otrok govori o smislu in pomenu kazni nasploh, pišeta o kazni v družini, v domovih, v šoli... Svoja spoznanja o kazni zaključujeta med drugim s pozivom odraslim: „Udarcev, ki si jih nekda prejeli, ne dajaj naprej!“

SLOVENSKA HITPARADA

S svojo „Sabino“ je koprška skupina Bazar že zastopana v aktualni lestvici slovenske hitparade; zdaj pa bomo predstavili še drugo uspešnico Bazarja – popevko „Dober dan“. In kaj dosti obetavna pesem je, saj je požela tudi že na letošnjem gimnazijskem plesu mnogo priznanja. Kot smo zvedeli iz Kopra, pa se Bazar s temi uspešnicami ne zadovoljuje in ravnokar pripravljajo drugi veliki plošči. Kdaj bi izšla? O tem skupina še molči, pravtako tudi o naslovu plošče. Toda iz založbe plošč in kaset RTL je slišati, da bo Bazar z drugo LP-ploščo še letos na trgu.

Naslednji izbor slovenskih popevk

bo v petek, 24. oktobra
ob 20.30 uri pri Šoštarju v Globasnici.
Pridite vsi,
saj bo nastopil tudi ansambel RENDEZ-VOUS!

AKTUALNA LESTVICA

1. **O ne šeri** – Rendez-vous (nova!)
2. **Ana Marie** – Čudežna polja (nova!)
3. **Mandarina** – Don Juan
4. **Štk ne gra** – Pepej Krop
5. **Ostani moja** – Rendez-vous
6. **Angelina** – Marjan Smode
7. **Sabina** – Bazar
8. **Andreja prosim vrni se** – Big Ben
9. **Ne oziraj se za njo** – Majda Arh (nova!)
10. **Papagaja** – Gugu (nova!)

Hitparada slovenskih popevk, ki jo je prirejal slovenski oddelk koroškega radia doslej sam, se bo tudi letos nadaljevala. Le da bo pri izboru slovenskih popevk letos sodeloval tudi Slovenski vestnik. S tem hočemo tudi mi poudariti važnost glasbenega ustvarjanja v skupnem slovenskem kulturnem prostoru, saj so tudi popevkarji važen del našega kulturnega ustvarjanja. Kot začetek vam predstavljamo še veljavno lestvico slovenskih popevk, napovedujemo vam, da bo koprška skupina Bazar pri naslednjem izboru predstavila novo pesem, obveščamo vas pa tudi, da bodo pravila ostala nespremenjena: prvih šest popevk ostane v sporedu, štiri pa jih bomo na vsakem izboru zamenjali.

Seveda vabimo tudi vse bralce in bralke Slovenskega vestnika, da se udeležijo mesečnih prireditev, vsem ostalim, ki pa se kdaj prireditve ne bodo mogli udeležiti (ali ki hočejo dati svoj glas dvakrat isti skupini in jo tako še močneje podpreti), pa bomo ponudili še drugo možnost: od oktobra naprej bodo imeli naši bralci možnost, da pošljejo svoj glas za to ali ono skupino ali posameznega pevca tudi na naše uredništvo. Tudi ti glasovi bodo upoštevani pri sestavi nove lestvice slovenskih popevk.

Pa še veliko presenečenje vam lahko naznamo za prvo prireditev v letošnjem letu: skupina Rendez-vous, ki je s pesmijo „O ne šeri“ na prvem mestu, ne bo zapela samo te pesmi v živo, temveč bo oblikovala kar cel koncert. Vzrok več, da pridete v Globasnico!

Društvo slovenskih pisateljev v Ljubljani je letos drugič podelilo Mednarodno literarno nagrado VILENICA. Pobudo za nagrado take razsežnosti je dal pesnik, prevajalec in urednik Venko Taufer. Čeprav je sprva bil upravičen dvom o uresničljivosti take ideje, saj je povezana z velikimi organizacijskimi, predvsem pa finančnimi težavami, je lanska Vilenica pokazala, da Slovenski narod tako nagrado odobrava in podpira. Nagrado Vilenica podeljuje Društvo slovenskih pisateljev v soorganizaciji občine Sežana in tamošnje Kulturne skupnosti, finančno pa pomagajo tudi razna gospodarska podjetja. Realizacija podelitve nagrade Vilenica zahteva veliko dela in vzpostavljanja stikov z literarnimi izvedenci širom Evrope, ki poiščejo kandidate za nagrado, mednarodna žirija pa izmed predlaganih določi nagrajenca.

Vilenica '87

Ob podelitvi Mednarodne nagrade Vilenica potekajo še druge prireditve: Letos so priredili tri literarne večere; na dveh matinejah so se pesniki, pisatelji in esejisti potegovali za „Kristal Vilenice“, slovenski pesniki pa so skupaj z nagrajencem Petrom Handkejem brali na literarnem večeru v podzemeljski jami Vilenica, po kateri nagrada nosi tudi ime. Razveseljivo je, da so tokrat vključili tudi literarne ustvarjalce s Koroške in iz Trsta.

Čar Vilenice torej odseva in pušča trajne sledi v Sloveniji, Jugoslaviji, predvsem pa v mednarodni javnosti. Da je dogajanje okoli Vilenice še posebna atrakcija za občino Sežana in druge kraje na Krasu, je razumljivo. Prebivalci teh idiličnih krajev se hvaležno odzivajo z množičnimi obiski prireditve, v posebnih razpravah pa pridejo do besede tudi pisatelji, literarni kritiki in žurnalisti. Zato je vsak, ki Vilenico spravlja v zvezo z mafioznostjo, neiskren in nima občutka za poslanstvo, ki ga organizatorji vlagajo v to mednarodno literarno nagrado in prireditve.

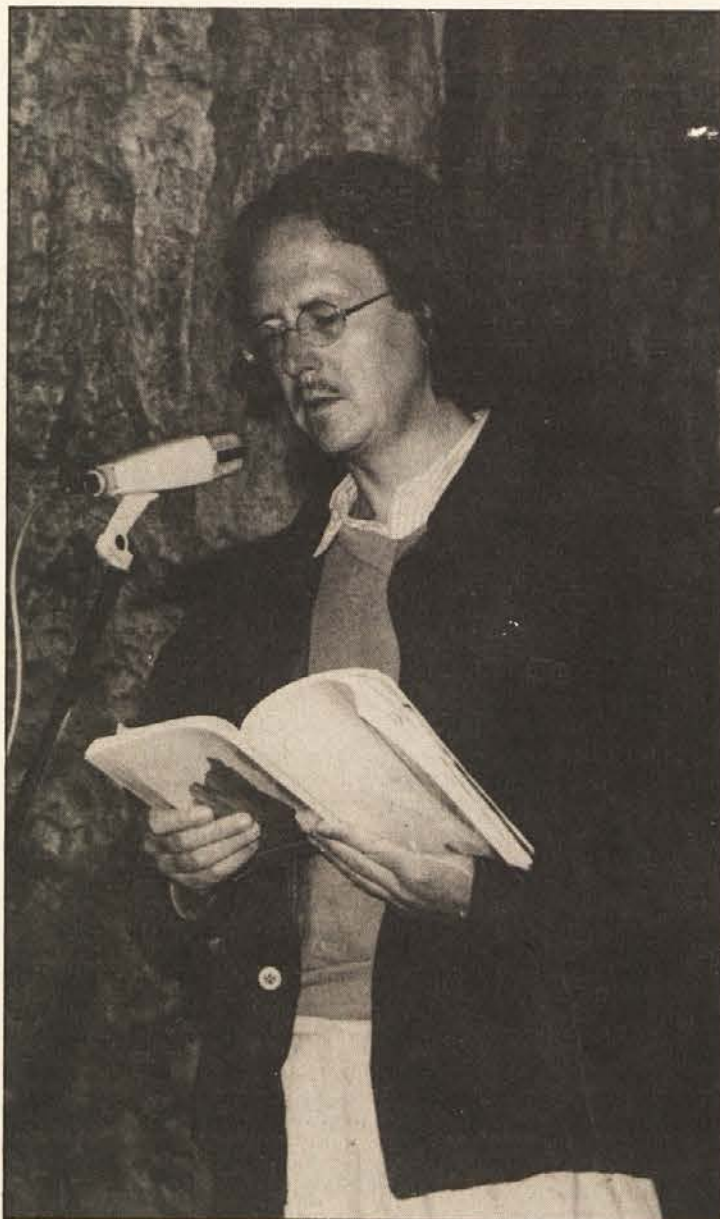
Peter Handke je svojo ljubezen do Krasa in slovenskih pokrajev sploh, opisal v svoji knjigi „Ponovitev“, za katero je prejel Mednarodno nagrado Vilenica. Ob tej priložnosti je povedal, da je rad prišel v kraje, ki jih je pred leti prehodil peš in tako spozna-

val lepote in značilnosti Krasa.

Ko mu je predsednik Društva slovenskih pisateljev Rudi Šeligo izročil visoko nagrado, se je Handke zanjo zahvalil tudi v slovenskem jeziku in dejal, da je kot popotnik hodil od Lokeva do Sežane. Ko je šel mimo jame Vilenica, je bila noč, na nebu polno zvezd, bila je polna luna. Jama je bila zaprta, vrhovi dreves so štrleli iz krtač, zemlja pa je bila temna, zelo temna. Hodil sem peš, sam, in sem bil srečen. Kras, je menil nagrajenec, je za moje življenje drugi prag njegovih najbolj globokih noči. To je vzdih pesnika Mörikeja, je dodal in zaključil, da je danes tukaj, jama je odprta in ni sam in je nagrajenec „tako je tudi prav“.

Peter Handke je pred podelitvijo odgovarjal na številna vprašanja novinarjev, ki so od pisatelja hoteli zvedeti za njegov odnos do pojma „Mitteleuropa“ (V tem oziru jih je brez dvoma razočaral, ker je nedvoumno dal vedeti, da mu ta pojem ne pomeni nič, kvečjemu, če ga poveže z meteorološkim pojavom.

Za Handkeja je bolj važno, da pisatelj ustvarja in tako izpričuje svojo prisotnost, kjerkoli že. Da je nagrajenec dosleden, potrjuje izid njegovega novega literarnega dela „Die Abwesenheit“ (Odsotnost). Knjigo je že možno kupiti v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, ki sprejema tudi pismena naročila.

Nepremišljena odločitev

Organizatorji Vilenice '87 so glavni nagradi dodali še nagrado „Kristal Vilenice“. Zanj so se potegovali avtorji iz raznih evropskih dežel z branjem na Srednjeevropskih literarnih matinejah, objavljeni pa so bili tudi v brošuri, ki je izšla za letošnjo Vilenico.

Mednarodna žirija, ki so jo udeleženci izvolili ob začetku srečanja, je izmed prebranih besedil morala določiti dobitnika nagrade, torej avtorja najboljšega prispevka. Namen nagrade pa naj bi bil ta, da bi navzoče avtorje še bolj zblížala in da bi navezali prijateljske stike.

Ideja kot taka je gotovo hvale vredna, vendar (vsaj tokrat) ni dosegla svojega namena. Kajti žirija je „Kristal Vilenice“ prisodila Gregorju Strniši, ki je potem, ko so ga izbrali med kandidate za tekmovanje, žal umrl. Da je žirija nagrado prisodila njemu, potrjuje njeno pravično odločitev, saj so njegove pesmi najboljše izmed vseh za tekmovanje oddanih in prebranih besedil.

Vendar je po objavi odločitve žirije razočaranje bilo veliko (tudi med občinstvom), ker so vsi pričakovali, da bo „Kristal Vilenice“ dobil eden izmed prisotnih avtorjev.

Ali ne bi bilo bolje, da bi, recimo, o pomenu Strniševe poezije govorili na posebnem simpoziju in mu tako prisodili pravo mesto v srednjeevropskem ali širšem kulturnem prostoru.

Andrej Kokot

Zakaj nagrada Handkeju?

Avstrijski pisatelj in pesnik Peter Handke (slika levo) sodi med najbolj pomembne osebnosti sodobnega literarnega ustvarjanja v nemškem jeziku. Rodil se je 1942 v Grebinju na dvojezičnem področju Koroške, kar se je predvsem v njegovem poznejšem ustvarjanju izkazalo kot pomembna biografska odrednica.

Čeprav Handkejev literarni opus že zdavnaj sodi v literarni kanon nemške, pa tudi evropske literature, ga slej ko prej odlikujeta inovativnost in močna odmevnost pri literarnem občinstvu.

V svojih prvih dramskih delih (Zmerjanje občinstva, 1966; Kaspar, 1968) je odprl in do skrajne obremenljivosti izkoristil možnosti gledališča in jezika.

To razbijanje jezikovnih kalupov je bilo potrebno, da bi jezik v prečiščeni obliki znova vključil v ustvarjalni proces. Podobne intencije – razbijanje klišejev in nereflektirano prevzetih miselnih in jezikovnih vzorcev – so botrovale tudi njegovim proznim prvencem (Sršeni, 1966; Vratarjev strah pred enajstmetrovko, 1969).

Osredotočanje na prozo, ki je sledilo v 70. letih, je v Handkejevem ustvarjanju sprožilo tudi vsebinski in formalni obrat. Medtem ko mu je bila resničnost dotlej ujeta v jezik, mu sedaj postaja jezik zopet sredstvo, s katerim posreduje svojo (subjektivno) resnico. Tako začena združevati jezikovno-kritični pristop z vse večjo osamosvojitvijo fabulativnega elementa (Zalost onkraj sanj, 1972; Kratko pismo – dolgo slovo 1971; Levičnica, 1976). Stremljenje po inovaciji se umika pomiritev, iskanju klasične zgodbe in samoumevnosti pripovedovanja (Počasno vračanje, 1979; Zgodba o otroku, 1981).

Pripoved kot predmet pripovedovanja, soočanje z lastno fiktivno in dejansko preteklostjo, iskanje svoje globlje človeške in jezikovne identitete ter ne nazadnje jezik kot vir umetniške inspiracije so formalna in vsebinska izhodišča, iz katerih estetsko dovršeno plete zgodbo „Ponavljanja“ (1986), in jih na poetski ravni reflektira in transcendirava v „Pesmi trajanju“ (1986).

S podelitvijo Mednarodne nagrade Društva slovenskih pisateljev VILENICA želi žirija poudariti Handkejev izjemni pomen za razvoj sodobnega evropskega literarnega izraza in literarne komunikacije v evropskem prostoru, ki v svoji odprtosti in toleranci, v svojih inovativnih impulzih in svojem vztrajanju kot zgled prerašča neposredni srednjeevropski okvir.

Peter Handke (v sredini) po prejemu nagrade

Nagrajenec (v sredini) na tiskovni konferenci

V deželo Škipetarjev

Letošnje potovanje Zveze koroških partizanov v organizaciji Janeza Weissa je peljalo skupino 33 potnikov v še nepoznano Albanijo. Dr. Tone Jelen, ki se je „odisejade“ udeležil, je za Slovenski vestnik napisal poročilo o tem zanimivem potovanju. Danes nadaljujemo z njegovim poročilom – prva dva dela ste zagotovo že prebrali – zaključni del pa boste lahko prebrali v oktobrski Vestnikovi reviji.

Pevski zbor šteje nad 30 moških in žensk in je vsaka oseba oblečena v posebno nošo. Ni pretirano reči, da je bil za nas to poseben kulturni užitek. Tirana kot glavno mesto s približno 350.000 prebivalci ima seveda tudi operno gledališče, svoj balet, umetnostno galerijo in razstave. V mestu je tudi več hotelov. Boljši stojijo na glavni ulici mesta, na Stalinovem bulevarju, kjer so tudi glavni uradi, bolnice in druge ustanove. V najbližnji sosesčini pa smo videli tudi še nekaj diplomatskih zastopstev.

Ko sem gledal skozi okno petega nadstropja hotela, se mi je zdelo, da gledam na poseben Škenderbegov muzej, v katerem kažejo slike iz njegovega življenja in bojov s turško premočjo, ki pa jo je često premagal. Kdo je bil ta sloviti vitez? Ko so Turki v 14. stoletju zasedli albanske kraje, so kakor pozneje tudi pri nas, pobirali mlade fante za prevzgojo v janičarje. Tako so tudi „gospodarju“ Kastrioti odgnali tri sinove. Eden od njih je bil tako sposoben, da j napravil kariero in postal turški beg, imenovan „Aleksander beg“ ali „Škenderbeg“. Ko je bil nekoč po opravkih v rojstnem kraju, je srečal svojo mater in spoznal svoje pravo poreklo. Kastrioti so bili pol albanski Gegi, pol Srbi. Kot janičar je bil seveda turške vere. Pokazal je sultanu figo, postal zopet kristjan in začel vojno proti Turkom tako spretno, da ga Turki kljub veliki številni premoči niso mogli nikoli premagati. Bil je predvsem povezan s črnogorskimi rodovskimi „gospodarji“ in tako dobival od tam pomoč.

Bil je pravi kralj sredi turške zemlje. V severni Albaniji je še iz časov, ko je bila vsa v srbskem kraljestvu carja Dušana Silnega, živel mnogo Srbov. Polagoma so se poalbanili in jih danes ni več. Albanci ali Šiptarji severnih krajev torej niso čisti Albanci ali potomci ilirsko-trakijskih rodov, temveč mešanica različnih plemen in narodnosti, ki pa so se polagoma asimilirale z očitno bolj vitalnim pokoljenjem planinskih Šiptarjev. Kako se taka asimilacija zaključila je pokazal srbski časnikar in pisatelj Spiridion Gopčević, ki je med balkanskimi vojnam prepotoval vso severno Albanijo in iskal stik z ljudmi po vaseh. Takrat je šlo za to, ali bo ustanovljena samostojna kneževina Albanija ali se bo dežela razdelila med Grčijo, Srbijo in Črno goro. Severni prebivalci so množično želeli priti k Črni gori, južni pa k Grčiji, le srednji in planinski, torej pravi Šiptarji, so hoteli samostojno Albanijo, to pa, kar z vso Metohijo, Kosovim in velikim delom Makedonije, kakor so mravljišče. Sami pešci, ki so brzeli na vse strani v službo. Redko je bilo videti kak osebnih avtomobil, ki je bil gotovo ali diplomatski ali pa vladni. Tovornjaki ne smejo v središče mesta. Za daljše komunikacije so na razpolago avtobusi s prikolicami, ki smejo prečkati veliki trg. Ker pač niso več vsi novi, so nekateri puščali za seboj oblake črnega smrdljivega naftnega dima. Celotnega policista sem našel med tem vrvežem. Stalno je žvižgalo med množico, kakor da igrajo nogomet s sodnikom. Da bi ugotovil, kaj

je to, sem se napotil na trg in po daljšem iskanju zagledal možica v uniformi podobni naši železničarski, ki je vedno zažvižgal na piščalko, če se je približal tak smrdljiv omnibus. Sicer pa nisem nikjer videl kakega uniformiranega stražarja.

V programu je bil tudi obisk jadranske obale in mesta Durres (Drač) ter mesta Kruje. V prvem smo si ogledali razvaline nekdanjega rimskega amfiteatra, ki ga izkopavajo. Bil je tako obsežen, da je imel prostora za 70.000 gledalcev. Mesto samo ni kaka posebnost, čeprav je za časa Rimljanov bilo pomembno, kajti bilo je glavna rimska luka v tem področju in pa izhodna točka rimske ceste „Via egnatia“ tja čez Balkan proti Konstantinopolu in v Malo Azijo. Ob obali blizu mesta stoji lep hotel Albturista, kjer so nam nudili opulentno kosilo z dobrim albanskim vinom in še boljšim konjakom znamke „Korča“ in „Škenderbeg“. Teh dveh so se menda največ znebili. Čeprav nam je organizator izleta v prospektu obljubil priložnost za kopanje v morju, iz tega ni bilo nič, saj nas je še na soncu zeblo.

Mesto Kruje leži, ali bolje rečeno, se lepi na obronkih skalnate planine severno od Tirane. Tam smo se vzpeli na razvaline nekdanj velike trdnjave, na kateri je vladal Škenderbeg ali „Škenderbeu“. Del te trdnjave so pred leti obnovili in v njem uredili sklenili v svojem komiteju v Prizrenu. Odtod naziv „komitadžii“. Berlinski kongres je potem določil približno take meje, kakor so danes. Pa nazaj k asimilaciji. Gopčević je torej prišel v neko vas in bil tam gost za nekaj dni. Vsa vas je govorila srbsko in je bil seveda prepričan, da ti Srbi želijo priti ali pod Srbijo ali pa pod Črno goro. Pa je bil presenečen, ko so ga poučili, da hočejo svobodno Albanijo, da so Albanci. Pa jim je rekel, kako da niste Srbi, saj vendar govorite čisto srbsko.

Prijave še možne! 9. do 11. oktobra: Vestnikov hit '87 v Poreč/Istra!

Kot lani, tudi letos Slovenski vestnik in turistična agencija Cartrans vabita na 3-dnevno potovanje z busi in ladjo na lepo istrsko obalo. Peljali se bomo v Poreč, zgodovinsko znamenito mesto, ki je bilo naseljeno že pred 6000 leti. Tam bomo stanovali v zelo lepem in skoraj še novem hotelu „Materada“, ki je s svojo lego malo izven mesta najbolj primeren za takšna skupinska potovanja.

Spored:

petek: med 7.–8.30 odhod s Koroške (točne čase in kraje bomo sporočili 10 dni pred odhodom). Med 12. in 13. uro prihod avtobusov v Poreč, kjer bo svečan sprejem z aperitivom in glasbo. Nato bomo razporedili sobe in se malo okrepčali. Ob 13.30 kosilo; nato vse popoldne prosto za ogled Poreča. Ob 19. uri večerja, nato zabava s plesom.

sobota: bife-zajtrk; ob 9. uri odhod z ladjo proti Piranu, med vožnjo pa dosti zabave in petja na ladji. Ob okoli 12. ure prihod v Piran, kjer bomo najprej poskušali kozarec domače kapljice. Do odhoda ladje ob 15. si bomo ogledali Piran in okolico. Po povratku v Poreč nas v hotelu čaka Gala-večerja. Ob 20. uri začetek folklornega sporeda, nato pa spet zabava s plesom pozno v noč.

nedelja: bife-zajtrk; ob 10. uri nedeljska matineja, nastopajo razne skupine. Ob 12. uri kosilo, nato odhod domov.

Cena po osebi 1.280 šil.

doplacilo za enoposteljno sobo 250 šil.
otroci do 6 let ne plačajo, če spijo s svojimi starši v isti sobi.

Podrobnejše informacije:

Slovenski vestnik
Tarviserstr. 16, Celovec tel.: 0463/51 43 00 - 40

Prijave:

Cartrans
Paulitschg. 7, Celovec Tel.: 0463/51 26 80 in
vsa Slovenska prosvetna društva
Spremembe programa možne!

Udeleženci izleta Zveze koroških partizanov so obiskali tudi znani Njegošev mavzolej na gori Lovčen v Črni gori.

CARTRANS

Paulitschgasse 7
A-9020 Klagenfurt/Celovec
telefon: 0 42 22 - 51 26 80
51 28 25
56 6 49
telex: 042 2787 istit
teletex: 232 3422390 cartran
Bankverbindung / bančna zveza:
Zveza slovenskih združenj
Celovec / Klagenfurt
(BLZ 39100) Kto 33494

Reisebüro Gesellschaft m.B.H.
turistična agencija

POSOJILNICA-BANK ZILA Rezultat sodelovanja zadružnih posojilnic v Zilski dolini

Sorazmerno majhne bilančne vsote ter želja po sodelovanju je privedla pri odborih Posojilnic Zilska Bistrica, Marija na Zili ter Ločilo do spoznanja, da je v skupnosti in v skupnem sodelovanju moč. Zato so na občnih zborih v zadnjih dveh mesecih sklenile, da se združijo v skupno Posojilnico z novim imenom: POSOJILNICA-BANK ZILA. Sedež združene posojilnice bo v Beljaku, sedanji Posojilnici Bistrica na Zili in Ločilo pa bosta postali podružnici.

Centrala v Beljaku se bo preko Zveze slovenskih zadrug že v kratkem priključila tudi na računalniški center.

Združena Posojilnica bo imela bilančno vsoto okoli 100 milj. šil. in bo zato še bolj v stanju nuditi svojim klientom kredite, posojila ter ostale bančne usluge.

Nameščenci pa se bodo mogli še bolj posvetiti svojim klientom, ker so razbremenjeni raznih del, ki jih bodo od sedaj združeno opravljali na enem mestu. Ker je sodelovanje med Posojilnicami potekalo tudi že sedaj dobro, se bodo njeni nameščenci lahko specializirali vsak na gotovo specifično področje; tako bodo pač nudili še boljši bančni servis.

Centrala Posojilnice-Bank Zila v Beljaku ima vsekakor najboljše razvojne

možnosti, ker se nahaja sredi Beljaka, kjer vsekakor za naše zadružništvo še niso izčrpane vse možnosti vlaganja denarja, dajanja kreditov ter potenciala menjalnice. Gradnja novega predora skozi Karavanke, nalaga Posojilnici-Banki nalogo, da bo ob tem predoru, oziroma avtocesti dobila možnost otvoriti menjalnico. Sedanje bančno mesto na Ločilu bo po zgraditvi predora gotovo zgubilo precejšen del svojega menjalniškega prometa. Zato bo treba pričeti že sedaj z iskanjem novih možnosti.

Ker je Posojilnica Bistrica na Zili mešana zadruga (opravlja tudi blagovni promet), vse kaže, da se bo v

bodočnosti treba povezati s Kmečko gospodarsko zadrugo na Brnci.

V novo izvoljene odbore Posojilnice-Bank Zila so bili na občnem zboru dne 12. 9. 1987 izvoljeni: dr. Janko Wiegeler (predsednik), Wutti Franc (podpredsednik), odborniki Josef Mikl, Rudi Pichler, Mešnik Hanzi, Schnabl Josef, Wiegeler Ignaz, Lojz Trunk ter inž. Slavko Gallob. Za predsednika nadzornega odbora je bil izvoljen mag. Marjan Gallob, za podpredsednika pa mag. Popotnik Urban. Nadaljnji člani nadzornega odbora so še Alois Gallob, Solic Debevc, Kargl Valentin ter dir. Samonig Karl.

F. K.

Razvoj hranilnih vlog v prvem polletju 1987

Hranilne vloge v Avstriji so konec tega leta 1986 skupaj z vlogami za stanovanjsko varčevanje znašale 876 milijard šil.

V prvem polletju 1987 so se povečale samo za 2,1 % na 894 milijard šil. Če k temu prištejemo še vloge na vpogled ter termenske vloge, so avstrijske banke koncem prvega polletja 1987 skupaj upravljale 1.211 milijard šil. skupnih primarnih vlog.

Zveza slovenskih zadrug je 30. 6. 1987 imela 217 milijonov šil. hranilnih vlog, njenih 13 članic Posojilnice-Bank pa 860 milijard šil.

Franc Cuznar novi predstavnik Ljubljanske banke v Celovcu

Pred kratkim je ob priliki posebnega sprejema v Celovcu predsednik Ljubljanske Banke – Združene Banke Metod Rotar predstavil novega vodjo Predstavništva Ljubljanske banke v Celovcu Franca Cuznarja in se zahvalil dosežanju predstavnika dipl. inž. Golcu za dolgoletno uspešno vodenje predstavništva v Celovcu.

V imenu Zveze slovenskih zadrug sta se dipl. inž. Vinko Golcu zahvalila za dobro in uspešno sodelovanje poslovodja dipl. trg. J. Habernik ter predsednik nadzornega odbora L. Kolenar. Predsednik Metod Rotar je ob tej priliki izjavil, da kot predsednik poslovnega odbora Ljubljanske banke še ni odstopil, ampak, da je svoj odstop ponudil pristojnim organom, ki bodo oktobra o tem odločali. Če bo ob tej priliki razrešen svoje dolžnosti, bo njegov naslednik g. Tone Slapernik, katerega je tudi že predstavil na sprejemu.

G. Francu Cuznarju želimo pri njegovem odgovornem delu v Celovcu mnogo uspeha.

HAK

Koliko bank je v Avstriji?

Leta 1986 so Avstrijske banke na novo odprle 61 poslovnih enot, tako da je bilo koncem leta 1986 v Avstriji skupaj 5.392 bančnih mest, od tega 1.234 central in 4.158 filijal.

Na 1.400 prebivalcev je torej prišlo eno bančno mesto. Če bi upoštevali še bančna mesta poštne hranilnice, bi se to število znižalo na 800.

Posojilnice-Banke in Zveza slovenskih zadrug v Celovcu imajo na Koroškem 33 bančnih mest, od katerih je 14 central ter 19 filijal.

Železna Kapla

Ker je bila v Železni Kapli ukinjena pred kratkim že ena trgovina z mešanim blagom in je pred zaprtjem tudi še druga privatna trgovina, je samoumevno, da si te kupce, ki so prej tam kupovali, želi pridobiti Kmečka gospodarska zadruga Železna Kapla.

Zaradi večjega interesa kupcev iz sosedne Slovenije pa si želi KGZ Železna Kapla napraviti v svoji trgovini kotiček, kjer bi v večji meri ponujala radioaparate, televizorje, HIFI-stolpe ter druge pripomočke za to vsto elektronike.

Mala investicija, ki bi bila zato potrebna, bi bila vsekakor ekonomsko utemeljena, vsaj bi se ob povečanem prometu primerno povečal tudi donos Zadruga.

Poslovodji Joško Maloveršnik ter Štefan Paulitsch sta vsekakor prepričana, da bi s tem pridobili nove kupce in privabili tudi interesente onstran meje v Železno Kaplo.

HAK

Brnca

KGZ Brnca je v zadnjem času razširila svoj zunanji skladišni prostor ter se lotila preurejanja prostorov v svoji prodajni stavbi. Prodajni in skladišni prostor bosta nekoliko posodobljena in opremljena z ustreznimi regali.

Ker se pri zadrugi dobro razvija prodaja gradbenega materiala, je bilo treba tudi nekoliko povečati zunanji skladišni prostor.

V naslednjem času se bo nekoliko uredila tudi zunanost okoli Zadruga, v gradnji pa je tudi primerna ograja. Poslovodja KGZ Brnca Pepi Oschgan je prepričan, da se da prodaja vseh vrst blaga pri Kmečogospodarski zadrugi Brnca še nekoliko razširiti in da se da zaradi boljšega kritja stroškov povečati tudi donos.

HAK

Kmečogospodarska zadruga Pliberk na Celjskem obrtnem sejmu

Kakor že v prejšnjih letih je Kmečka gospodarska zadruga Pliberk tudi v letošnjem letu razstavljala na celjskem obrtnem sejmu, ki je trajal 10 dni in zaprl svoja vrata prejšnjo nedeljo.

Kmečka gospodarska zadruga Pliberk je tam delala reklamo za svoj market v Pliberku, razstavljala pa je predvsem orodja, elektro-niko ter HIFI-aparate. Kakor smo poizvedeli od poslovodje KGZ Pliberk Stanka Čika, je bil interes na letošnjem celjskem obrtnem sejmu s strani obiskovalcev precejšen. Na celjskem sejmu so jugoslovan-

ski privatniki imeli možnost naročiti razne aparate, ki jih bodo uvozili preko opolnomočene importne firme v Jugoslavijo.

Naj na tem mestu še omenimo, da je tudi Kmečogospodarska zadruga Železna Kapla spomladi razstavljala razno orodje in stroje na sejmu v Kranju in da je tudi Zveza slovenskih zadrug skupaj s svojo firmo Carimpex bila zastopana na sejmu Alpe-Jadran spomladi v Ljubljani.

Torej lahko ugotovljamo precejšnjo sejmsko dejavnost Zveze ter Kmečogospodarskih zadrug v tem letu in nikakor ne drži trditve, ki smo jo pred nedavnim brali v enemu od slovenskih tednikov na Koroškem, kjer piše, da prireditelji sejmov pogrešajo udeležbo Zadružne zveze.

Vsaka udeležba sejma mora biti ekonomsko utemeljena, to se pravi, da se Zveza ali Zadruga udeležuje sejmov ne zaradi tega, da so samo tam prisotni ampak zaradi tega, da razstavljajo vzorce, delajo reklamo ali pa sklepajo konkretne posle.

HAK

Preurejeno poslopje ima od septembra naprej tudi Posojilnica Hodiše-Škofiče.

INFORMACIJE

Redakcija: dipl. inž. Štefan Domej (SJK), Drago Pörtach, dipl. inž. Joza Habernik, Mirko Oražec (ZSZ), Joško Nachbar (Posojilnica Pliberk); priložnostno drugi sodelavci.

Zakaj ste tako resni?

Angina

to je bolezen fina: v vrtec se ne hodi, v šolo se ne hodi, šal okrog vratu po najnovejši modi. Mama bere knjige, oče riše hiše, a bolnik lahko po tapetah piše. Slamica z limonado, smetana z rolado, toplomer z vročino spremljajo angino. Bolezen angina je fina, dobil jo je Nejc, zdaj jo hoče še Nina. Zdravnik jo takoj spozna po črki A A A.

Saša Vegri

Pedenjped

Pedenjsrajčka, pedenjhlache, pedenjčevlji na nogah. Gromozanski kos pogače neprenehoma v rokah.

Vsi iz sebe so lasje, ne prenesejo glavnika, in kazalec nevede venomer po nosu stika.

Uhija kot dva sprta strica muhasto štrlita v svet. Pedenjamica sred lica – to je mali Pedenjped.

Niko Grafenauer

Jakec lovi Noč

Mimo okna je hušknil avtomobil modre barve. Modra luč je utripajoče hitela z njim. Trenutek zatem je hušknil mimo bel avtomobil z razsvetljenim rdečim križem in modro utripajočo lučjo.

„Miličniki, reševalci, zdravniki in bolničarke ponoči pomagajo ljudem“, je modroval Jakec.

„Vem, vem“, se je oglasila Noč, „vsako noč je tako kot nocoj. Prav imaš, Jakec, tudi ponoči vidiš zanimivosti. Toda jaz sem utrujena in grem zdaj lepo spančkat.“

„Hopla, to pa ne! Ne boš mi ušla v posteljo. Ti si me zbudila, ker si se želela pogovarjati z menoj. Zdaj bi me pa kar tako pustila samega.“

Jakec je ujel Noč, ki se mu je izmuznila, in jo postavil na okensko polico.

„Poslušaj koliko glasov je ponoči. Kaj slišiš, Noč?“

In Noč je sklenila, da nocoj ne bo spala. Igrala se bo z Jakcem. Prisluhnila je v noč, da bi slišala čudne glasove in se o njih pogovarjala z Jakcem. Noč ni bila tako tiha in tako mirna, kot pravijo ljudje. Slišala sta ropotanje vlaka po progi in pisk lokomotive v daljavi. In hrup avtomobilskega motorja. Blizu vhoda v hišo je mijavkala mačka. Če sta dobro prisluhnila, sta slišala, kako nekje daleč laja pes. In slišala sta, kako v sosednji sobi smrči Jakčev očka.

Noč je raztegnila roke okrog Jakčeve glave in mu pokrila obe ušesi.

„Poslušaj se, kako dihaš!“ Res je Jakec slišal samega sebe, kako diha. Bil je presečen, kako je zrak, ki ga

vleče v nos in ga piha iz sebe, glasen.

Noč se je vsa stisnila k Jakčevemu ušesu in ga prosila: „Jakec, poslušaj, ali tudi meni bije srce?“

Jakec si je zatistnil drugo uho in prisluhnil. In slišal je tam v noči, kako bije ogromno in glasno srce. Bom, bom, bom, bom, bom, bom, bom, bom, bom, bom, bom, bom, bom, bom!“

„Naštel sem dvanajst enakih bom, bom!“

„To je polnoč! Točno opolnoči moje srce dvanajstkrat utripne. Točno opolnoči vse ure pripeljejo vse svoje kazalce na številko dvanajst in točno ob polnoči velika ura na mestnem stolpu bije. Dvanajstkrat. In zdaj grem spat!“

„Ne še!“ je rekel Jakec. „Nisem ti še pokazal, kaj je ponoči najlepše. Prosim, pogledva še enkrat skozi daljnogled.“

Noč prošnji ni mogla odreči. Jakec je obrnil daljnogled v nebo in naravnal leče.

„Le zakaj tudi podnevi ni na nebu zvezd, ki so tako

lepe?“ je bil radoveden Jakec.

Pametna Noč je Jakca poučila:

„Tudi podnevi so zvezde na nebu. Ne vidimo jih, ker jih zasenči Sonce s svojo močno svetlobo. Zdaj nas je Zemlja obrnila stran od Sonca, zato je temno in nam svetijo zvezde.“

„Najlepše sveti tista velika zvezda pred nama“, je rekel Jakec.

„To je Severnica. Pojdiva se lovit tja med zvezde!“ je Noč zaklicala Jakcu in že je bila med zvezdami. Tekla je po Rimski cesti.

„Jakec, ti loviš, ti loviš!“

Jakec se je spotikal med zvezdicami. Noč mu je ušla, a ujel je vse zvezdice na Rimski cesti. Le zvezdice Zaspanke še ni bilo. Spet je zaspala. Boter Mesec pa je štel, štel in štel svoje zvezdice. Noč je ušla Jakcu na Severnico. Na tisto zvezdo, po kateri se ravnajo mornarji, ko plovejo z ladjami po morju. Tam je Jakec ujel Noč. Trdo jo je prijel za roko, da mu ne bi ušla.

Zmaga Glogovac: JAKEC LOVI NOČ – Ilustrirala in opremila Anka Luger-Peroci – Založila Mladinska knjiga, Ljubljana 1985.

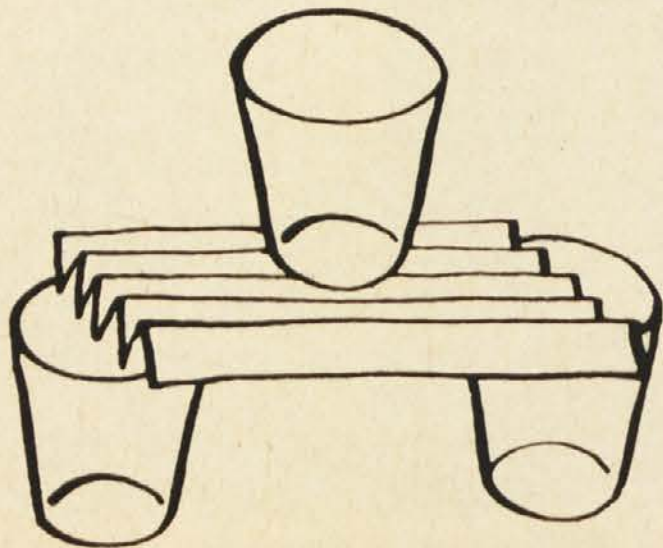
Papirnat most

Potrebujemo: tri kozarce, list papirja.

Postavimo dva kozarca, na njiju položimo papir in tretji kozarec postavimo

nanj. Seveda se bo papir upognil in hitro je treba ujeti kozarec, da se ne razbije. Kako narediti iz papirja most, na katerem bo kozarec lahko stal?

Kako je treba zložiti papir, kaže slika.

Kužek postružek

Kužek postružek, kam te tako urno drobne tačice neso?

Kužek postružek ne odgovori, kužku postružku se preveč mudi –

in vse živali za njim so zdrvele, zajci zvedavi, gosi in čebele, koza s kozlički, ovca z jagnjički, svinja s prašički, miška z mladički, račka z račicami, mačka z mačicami pa tudi osli z važnimi posli pa še kokoši v narodni noči pa tudi pavi v svečani opravi, vsak na vso sapo za kužkom hiti od radovednosti!

Kužek postružek, kam te tako urno drobne tačice neso?

Tam ob drevesu kuža obstoji, tačico dvigne, lužico spusti –

in vse živali so ga kregati začele, zajci zvedavi, gosi in čebele... vsi so na kužka kričali tako:

– Sram naj te bo! –

Napisala in narisala Svetlana Makarovič

Kužek postružek je le ena pesmica iz zbirke „Čuk sedi na palici“. Napisala in narisala jo je Svetlana Makarovič, založila in izdala pa v Ljubljani (1986) „Delavska enotnost“. Pesnice so napisane „za vse čukce in sovce in za vse druge mladičke in za vse tiste, ki si upajo biti vsaj malo prismuknjeni in sploh...“

Kako jih je treba peti pa boste slišali na kasetah „Čuk sedi na palici“ in „Pesnice iz mačje preje“.

ke legende – otroška
oddaja; 18.40 Številke
19.10 Risanka; 19.30
la – nogomet; 22.15

4.30 Poročila; 4.50 Dnevni koledar; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Za knjižne molje; 8.30 Instrumenti se vrstijo; 9.05 Glasbena matineja; 12.10 Pod domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.30 Od melodije do melodije; 14.05 Mehurčki; 14.45 Popoldanski mozaik; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak želja; 18.00 Minute z ansambлом Dobri znanci; 19.35 Lahko noč, otroci; 22.00 Našim po svetu; 23.05 Literarni nokturmo; 23.15 Jazz za vse; 24.00 Poročila.

oddaja; 17.30 Otroška
oddaja; 18.30
e – kviz; 19.00 Kole-
vnik; 20.00 Narodna
30 Goli z evropskih
Dokumentarni večer;

4.30 Poročila; 4.50 Dnevni koledar; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.35 Koncert za mlade poslušalce; 9.05 Glasbena matineja; 11.05 Danes smo izbrali; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.30 Od melodije do melodije; 14.45 Popoldanski mozaik; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak želja; 18.15 Jezikovni pogovori; 19.35 Lahko noč, otroci; 20.00 Četrtek večer; 21.05 Literarni večer; 0.05 Nočni program.

oddaja; 18.00 Zna-
tevilke in črke – kviz;
oddaja; 19.30 Dnevnik;
ave ženske; 22.10
Švedski kratki film;

4.30 Poročila; 4.50 Dnevni koledar; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.20 Sprehod po tržnici; 7.50 Iz naših sporedov; 8.35 Mladina poje; 9.05 Glasbena matineja; 12.10 Pod domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.30 Od melodije do melodije; 14.35 Popoldanski mozaik; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak želja; 18.00 Minute z ansambлом Jožeta Burnika; 18.15 Gremo v kino; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Pojemo in godemo; 20.00 Mladi mostovi; 20.30 Slovencem po svetu.

poslavlja, dober dan;
Otroška predstava;
19.30 Dnevnik; 20.15
čbila; 21.50 Feljton;
športna sobota.

4.30 Poročila; 4.50 Dnevni koledar; 7.25 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Pionirski tednik; 9.35 Danes smo izbrali; 10.05 Sobotna matineja; 11.20 Minute stare glasbe; 11.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 12.00 Kmetijski nasveti; 14.05 Kulturna panorama; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.10 Popoldanski mozaik; 16.00 Vrtljak; 18.00 S praviljnih baletnih scen SZ; 18.30 S knjižnega trga; 19.35 Za naše najmlajše; 23.05 Literarni nokturmo; 0.05 Nočni program.

12.00 Anglunipe –
oddaja resne glasbe;
15. Oddaja iz kuture;
penija; 20.45 Včeraj;
22.00 Dokumenten-
23.00 Poezija.

5.00 Poročila; 5.30 Dnevni koledar; 7.30 Zdravo, tovariši vojaki; 8.07 Radijska igra za otroke; 9.05 Še pomnite, tovariši; 11.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 13.10 Zabavna glasba; 13.20 Za naše kmetovalce; 16.00 Lojtrca domačih; 17.05 Nedeljska reportaža; 17.30 Pojo amaterski zbori; 18.00 Humoreska tega tedna; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Glasbene razglednice; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.20 Glasba za prijeten konec tedna; 23.05 Literarni nokturmo; 0.05 Nočni program.

oddaja; 17.45 Otro-
TV program; 19.00
Zunanjepolitična
resne glasbe; 20.45
rani film; 22.35 Zna-

4.30 Poročila; 4.50 Dnevni koledar; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Glasbena lepjenka; 8.40 Izberite pesmico; 9.05 Glasbena matineja; 12.10 Pod domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.30 Od melodije do melodije; 14.40 Popoldanski mozaik; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak želja; 18.00 Minute z ansambлом Štirje kovači; 18.25 Zvočni signali; 19.35 Lahko noč, otroci; 22.00 Našim po svetu; 23.05 Literarni nokturmo; 0.05 Nočni program.

francoščina I.; 18.30
interviran čas; 19.30
Slovenske muzeje in
20.45 Informativna
21.50 Zabavni pro-

4.30 Poročila; 4.50 Dnevni koledar; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.35 Igraj kolce; 9.05 Glasbena matineja; 11.25 Danes smo izbrali; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 14.05 Znanje za jutri; 14.35 Popoldanski mozaik; 15.00 Radio danes, radio jutri; 16.00 Vrtljak želja; 19.35 Lahko noč, otroci; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 21.05 Radijska igra; 22.00 Našim po svetu; 22.30 Slovenski pevci zabavne glasbe; 23.05 Literarni nokturmo; 24.00 Poročila.

Zgleden narodni park Madžarske

Petek, 2. 10. 1987, TV A2, 20.15 – Puszta po načrtu je dokumentacija Istvana Nadaskayja in Petre Thorbrietz, v kateri prikazuje naravo kot gospodarski faktor na Madžarskem. Narodni park Kiskunsag na idealen način povezuje klasično zaščito narave s kmetijstvom, turizmom. Na svojebiten način ohranja dragocene genske rezerve starih domačih živali in rastlin. Avstrija, ki je ena zadnjih držav na svetu brez narodnega parka, bi se lahko zgledovala po Madžarski.

Pozabljena reforma o psihiatriji

Petek, 2. 10. 1987, TV A2, 21.10 – Deset let po uveljavitvi reforme o psihiatriji je v nekaterih zveznih deželah še vedno 80% bolnikov proti svoji volji zaprtih na psihiatriji. Določen napredek je viden samo na Dunaju. Dokumentacija Kurta Langbeina hoče nakazati, kako malo pomagajo reforme, če ljudem ni do uresničitve le-teh. In ravno na področju psihiatrije je izvedba reform krvavo potrebna.

Kriminalka je v znamenju štirih

Sobota, 3. 10. 1987, TV A2, 20.15 – Sherlock Holmes bo spet reševal primer, v katerem ima opravka z dragocenim zakladom, orumenelim pergamentom s štirimi skrivnostnimi podpisi, s pritlikavcem, ki vzbuja strah in seveda z misteriozno smrtjo, brez katere pač ni napetosti.

Svetovni sloves Axelna Cortija

Sreda, 30. 9. 1987, TV LJ1, 20.00 – Dobrodošli na Dunaju je 3. del trilogije Kam in nazaj. V tem filmu se Axel Corti še zmeraj ukvarja z usodami emigrantov, le da se ti v filmu ne vračajo domov. Junak filma Freddy Wolff se kot vojak ZDA približuje Dunaju. Pred leti je zapustil mesto kot ubežnik, sedaj se vrača kot osvoboditelj, kot zmagovalac. Dunaj ga sprejme odprtih rok, vendar boleče je spoznanje, da ljudje pozdravljajo predvsem uniformo, ne pa njega. Zanj zmaga ne pomeni zmago-slavlja. Nekdanji nacisti se hitro prilagodijo, živijo svoje življenje, kakor da se ni nič zgodilo. Vse bolj postajajo sestavni del povojne Avstrije. Filmski junak pa se mora za svoje mesto boriti in vztrajati kljub grenkim spoznanjem...

Problem družine

Četrtek, 1. 10. 1987, TV LJ1, 11.00 – 90 dni je humoren in enostaven kanadski film, v katerem igrajo pretežno laični igralci. Ustvarjalci so se zavestno odpovedali temu, da bi v filmu povedali čim več. Omejili so se na en problem, ki je seveda sam po sebi atraktiven, gre za problem družine, kot se ta kaže v specifičnih kanadskih razmerah. To je pa že kar primerno izhodišče za mnogotere asociacije.

Bretonski človek

Petek, 2. 10. 1987, TV LJ1, 22.30 – Častni konj je zadnji film iz cikla Clauda Chabrola in z izjemo nekaterih značilnih zasukov kamere nima nič skupnega s filmi, prikazanimi v ciklu. Tokrat se je Chabrol povsem odpovedal malomeščanske kritiki, osredotočil se je na malega bretonskega človeka. Svojega filma ni osnoval na politični ravni, tako da bi obravnaval probleme manjšine, temveč skuša že skorajda v vlogi etnologa prikazati vse značilnosti malega ljudstva. 2. del bi lahko poimenovali za družinsko kroniko.

Naročite in širite Slovenski vestnik!

Spoštovana bralka, spoštovani bralec Slovenskega vestnika! V roki imate novo, sodobno številko novega Slovenskega vestnika. Upamo, da vam bo nova oblika, vsebina, novi, bolj ročni format in še marsikaj drugega ugajalo. Z novo koncepcijo hoče Slovenski vestnik pridobiti še več naročnikov. Če se niste člani velike družine bralcev SV, potem izpolnite naročilnico in jo pošljite na naslov: Slovenski vestnik, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt. Prvi mesec dobite novi Slovenski vestnik brezplačno!

RADIO MARIBOR – PROGRAM MM 2

Od ponedeljka do sobote:
Ukv 102,8 MHz

0.00–6.00 Nočni program
6.00–6.30 Križem – kražem
6.30–7.00 Glasbena skrinja
7.00–10.00 MM 2 vam želi dobro jutro
10.00–12.00 Memories – glasbeni spomini
12.00–14.00 Aktualno
14.00–16.00 Glasbeni vrtljak
16.00–19.00 Vabimo na kavo
19.00–19.30 Križem – kražem
19.30–20.00 Lovely music
20.00–22.00 Hit corner
22.00–24.00 Specialitete MM2

Informativne oddaje:
(od ponedeljka do sobote)

6.35 vreme za pomorščake (v slovenščini, angleščini, nemščini ali italijanščini) 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30 in 13.30 poročila v nem. 12.00 in 16.00 poročila v angl. 14.00 in 18.00 poročila v franc.
22.15 informativna oddaja v nemščini in angleščini
Prometne informacije od 7. do 19. ure vsako uro ob četrt in tričetrt
Informativne oddaje: (ob nedeljah) 9.30, 11.30, 13.30 v nemščini
Prometne informacije od 7. do 19. ure vsako uro ob četrt in tričetrt

Ob nedeljah
Ukv 102,8 MHz

0.00–6.00 Nočni program
6.00–6.30 Križem – kražem – narodnozabavna glasba
6.30–7.00 Glasbena skrinja
7.00–10.00 MM 2 vam želi dobro jutro
10.00–12.00 Memories – glasbeni spomini
12.00–14.00 Glasbeni vrtljak
14.00–17.00 Popoldne z MM 2
17.00–18.00 Hit Corner – ura za glasbene uspešnice
18.00–18.30 Križem – kražem
18.30–19.30 Country
19.30–20.30 TOP TEN – mednarodna lestvica
20.30–22.00 Happy Pop – vedre melodije
22.00–24.00 Glasba na tekočem traku

ki vestnik" in prosim,
za naslednji naslov:

000 dinarjev – za Jugo-
račun in položnico.

Uspela premiera MGL z Jesihovo igro „Ptiči“

JOZE HORVAT

17. septembra so v Mestnem gledališču ljubljanskem (MGL) uprizorili prvo igro nove gledališke sezone: Bila je to parafraza aristofanovih „Ptičev“, ki jo je napisal slovenski dramatik in pesnik Milan Jesih.

Občinstvo je premierno uprizoritev dobro sprejelo, saj je, prvič, v njej videlo veliko potrebne kritike in posmeha na račun sedanjih družbenih in političnih razmer v slovenski in jugoslovanski družbi, drugič pa, izvedba sama je bila pretežno živahna in dinamična, kar pomeni, da se ni vlekla, čeprav je mestoma izpričevala „prazen tek“. V svojih „Ptičih“ se je Jesih hudo ponorčeval iz koruptnih in amoralnih pojavov, iz omejene, vendar pa nevarne pameti ptičjih „vladarjev“ in nebrzdane manipulacije, ki si jo privoščijo „voditelji“ ptičje družbe, v kateri se pod

plaščem visoke demokracije razrašča vsakršna samovolja. Pri tem je Jesih izpričal izjemen posluš za jezik, saj so mestoma dialogi bili izredno duhoviti in precizni pri zarisovanju komične ali kar groteskne podobe ptičjega sveta.

Pravzaprav je v tem besednem slikanju stanj in razmerij med nastopajočimi bil eden največjih čarov celotne predstave – predstave o tem, kako si ptiči sezidajo silno „mesto v oblakih“, a se kmalu le izkaže, da v svojih bombastičnih pretiravanjih, ideološki zvižanosti, represiji itd. pravzaprav ponazarjajo današnje slovensko/jugoslovansko situacijo v kateri zija nepremostljiv prepad med besedami in dejanji. Ta razlika je dala Jesihu obilo materiala za neprizanesljivi obračun z lažjo in pokvarjenostjo, ne da bi pri tem sam zašel v moraliziranje: razplet se izteče v bolj ali manj neobvezno misel, da je na odru bila pač samo igra, „izmišljaja“, ki „pti-

čje“ družbe ne more spremeniti.

Igro – na sceni v veliki kletki (sceno je zasnoval Marko Krumberger) – je režirala mlada gledališka ustvarjalica Barbara Hieng, glavno vlogo pa je učinkovito igral Marko Simčič, skupina njegovih sodelavk in nekaj „sodelavcev“, vse v pisanih „ptičjih“ oblekah, je dobro podprla njegovo igro – igro totalitarnega samozvanca, ki oblast zvito izrablja za osebne namene.

Nova komedija Milana Jesiha je v novi sezoni prva izmed več domačih novitet, ki jih bodo v MGL uprizorili v naslednjih mesecih. Tako bodo gledalci lahko videli še novi deli Alenke Goljevšček in Draga Jančarja – dveh zadosti uveljavljenih avtorjev, ki obetata, da bo ta sezona v MGL živahna in zanimiva. Pravzaprav nima vsaka sezona toliko „sreče“ z domačimi, slovenskimi pisci.

Datum	Kraj	PRIREDTVITVE	Prireditelj
Sreda 30. 9. 20.30	Univerza v Celovcu, glavno poslojpe	DUO DUE – Glasba proti zastoji Christian Muthspiel (trombone, piano, keyboards) in Wolfgang Muthspiel (guitars). 19.30: Razstava UNIKUM 1:1.	Univerzitetni kulturni center UNIKUM
Petek 2. 10. 20.30	Kulturna taberna Pri Joklnu Celovec	LJUBLJANSKI BAROČNI TRIO – koncert Izvajajo: Klemen Ramovš (kljunasta flavta), Alojzij Mordej (baročni violončelo) in Milko Bizjak (čembalo). Igrajo dela Vivaldija, Bacha, Händla, Francesca Marie, Dieuparta in Philidora.	Kulturno društvo Pri Joklnu
Sobota 3. 10.	kulturni dom na Brnci	VOJAŠKE VAJE – komedija (A. Glinger in O. Traussnig) Gostuje: dramska skupina „Grgar“ iz Nove Gorice.	Slovensko prosvetno društvo Dobrač na Brnci
Sobota 3. 10. 19.30	farni dom v Selah	„ ANDROKLEV IN LEV “ – igra	Katoliško prosvetno društvo Planina v Selah
Nedelja 4. 10. 14.00	Kulturni dom Danica v Šentprimozu	MLADINSKI KULTURNI FESTIVAL '87 1 + 1 = 3 Srečanje narodnosti: 14.00: Narodne skupnosti se predstavijo. 15.30: Okrogla miza: „1 + 1 = 3. Identiteta mladih v večkulturnem prostoru.“ 17.00: rok koncert skupine „Bruji“.	Katoliška mladina in KKZ
Ponedeljek 5. 10. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	ROJENI S KRIVDO – OTROCI IZ NACISTIČNIH DRUŽIN Predava: Mag. Peter Sichrovsky. Ko je Peter Sichrovsky pred leti govoril z Židi in Židinjami, ki so se po vojni rodili v Nemčiji, se je vedno pojavilo tudi vprašanje po krivcih za trpljenje, ki so ga podedovali. Sichrovsky se v novi knjigi pogovarja z otroki in vnuki tistih mož in žena, ki so z dušo in telesom delovali za nacional-socializem. V nasprotju s potomci žrtev vedo potomci krivcev zelo malo o zgodovini. Med drugim so jim jo starši prikrivali. Marsikaj so ti otroci zvedeli šele iz zgodovinskih knjig.	Tinje
Sobota 10. 10. in nedelja 11. 10.	Steyr in Mauthausen	IZOBRAŽEVALNA VOŽNJA SOCIALISTIČNE MLADINE , Obisk razstave „Arbeit/Mensch/Maschine“ v Steyru, obisk bivšega kaceteta Mauthausen. Prijave do 2. 10. na sekretariatu SJ, 10.-Oktober-Sr. 28, Celovec, tel.: 57987. Cena: 490 šil.	SJ Celovec
Sobota 10. 10.		IZOBRAŽEVALNO POTOVANJE V KONCENTRACIJSKO TABORIŠČE MAUTHAUSEN ; Potovanje spremlja: Maria Halmer, urednica „Kärntner Kirchenzeitung“	Tinje
Sobota 17. 10. 20.00	Kulturni dom Loče	Gostuje: Gledališče Tone Čufar iz Jesenic s satiro Ephraima Kishona „Rodil se je oče“	Slovenska prosvetna zveza v Celovcu
Nedelja 18. 10. 20.00	Kulturni dom Šentprimoz		

TEČAJI SLOVENŠČINE

v poned. 18.00	Waaggasse 15, Celovec	slovenščina za začetnike – I. del (vodi Franc Krištof)	
v sredo 18.00	Waaggasse 15, Celovec	Slovenščina za napredujoče – I. del (vodi Franc Krištof).	
v torek 18.00	Dom v Tinjah	Slovenščina za začetnike – I. del (vodi ravnatelj Mirko Srienec).	
v četrtek 18.00	Dom v Tinjah	Slovenščina za napredujoče – I. del (vodi ravnatelj Mirko Srienec).	
od 1. 10. vsak čet. 16.00-18.00	10.-Okt.-Str. 25/1 naprej Celovec	slovenščina za šoloobvezne otroke (vodi Danilo Prušnik in Marija Smrečnik)	Društvo „Naš otrok“
od 1. 10. vsak čet. 15.30-16.00	10. Okt.-Str. 25/1 naprej Celovec	Otroško zborovsko petje (vodi Lenčka Kupper)	Društvo „Naš otrok“

Koristite tudi tečaje slovenščine na celovškem „WIFI“!

RAZSTAVE

	Katoliški dom prosvete Tinje	RAZSTAVA TERRE NIGRE keramična umetnost iz antične dobe	Tinje
	Posojilnica Bilčovs	RAZSTAVA DEL SIMONA VERATSCHNIGA	Galerija BI
do 2. 10.	Katoliški dom prosvete v Tinjah	RAZSTAVA DEL JOŽEFA STRAZARJA	Tinje
Sreda 30. 9. 19.30	Kulturna taberna Pri Joklnu Celovec	OTVORITEV RAZSTAVE GRAFIČNIH SKIC (reprodukcije) SERGEJA EISENSTEINA (Opozorilo: začetek oktobra sta dva filma Eisensteina v Alternativnem kinu)	Avstrijsko-sovjetsko društvo in Kulturno društvo Pri Joklnu
Sobota 3. 10. 19.30	Katoliški dom prosvete Tinje	ODPRTE RAZSTAVE DEL 7. SLIKARSKEGA TEDNA V SVEČAH	Tinje
	Galerija Rožek	France Slana – akvareli Razstava je odprta do 18. 10. 1987 ob petkih, sobotah in nedeljah, od 15.00 do 18.00 ure.	Galerija Rožek

PRIREDTVITVE V SLOVENIJI

Sobota 10. 10. 11.00	Leninov trg Maribor	ODKRITJE SPOMENIKA SLOVENSKEMU PESNIKU IN GENERALU Rudolfu Maistru.	
----------------------------	---------------------	--	--

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, teleks 42 20 86 snrk a. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 250 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 8000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 600.000 dinarjev.

Od Wölfelna do Peršmana

To precej dolgo pot so zadnje počitniško nedeljo spet prehodili pohodniki, ki so se udeležili 5. POHODA PO POTEH JOHANA, LENARTA IN GAŠPERJA. Pet let sedaj že prirejajo krajevna društva v Železni Kapli ta spominski pohod, na katerem sodelujoči obujajo spomin na nekdanje društvenike, bivše kulturne in narodnopolitične delavce, aktiviste in borce-partizane. Spomin pa velja tudi celotnemu odporniškemu gibanju v železnokapelskih grapah.

So nekateri, ki so se udeležili doslej vseh petih pohodov, so pa tudi nekateri, ki jih že pet let pogrešamo. Udeležba pa je vendar zadovoljiva. Vobenčani nas pričakujejo na domovih, nas prijazno sprejemajo, pozdravljajo in gostijo. Ponekod se nam pridružujejo. Povsod pogovori, ponekod tudi pripovedovanja, petje, smeh... Pri vsaki hiši je toliko časa za počitek, da zmorejo pot tudi otroci in starejši.

Na letošnjem 5. pohodu je bilo naklonjeno tudi vreme. Sončno in toplo je bilo, kot še nikoli doslej. Na zbirališču pri Wölfelnu je pozdravil udeležence predsednik „ZARJE“ in že smo se zagnali proti Tavčmanu. Pozneje smo pri Sabodinu strosili vso otavo, pozno popoldne pa smo jo še spravljali in grabili po Brečkovih strminah. Šele pri Peršmanu in naslednji dan je bilo nekaj utrujenosti. Eden najboljših pohodov! M. T.

Seminar tamburašev iz Loč

Pred kratkim so se mudili tamburaši iz Loč na desetdnevni seminarju v Crikvenici. Bilo je to deseto šolanje ob Jadranu, sedmič pa so bili že v istem kraju – v Crikvenici. Bivali so v privatnih stanovanjih, prehrano in šolanje so imeli v „Domu Železarne Jesenice“. Denar

za seminar so si tudi to leto prislužili s poletnimi koncerti.

Poleg kovanja so bile na dnevnem redu redne vaje (dopoldne dve uri in na večer eno uro), tako da so tamburaši tudi letos pod vodstvom Erike Wrolich naštudirali lep program. Naučili so se pet komadov, katere je

za ansambel napisal Aleksander Černut. V domu Železarjev iz Jesenice so pripravili tudi celovečeren koncert.

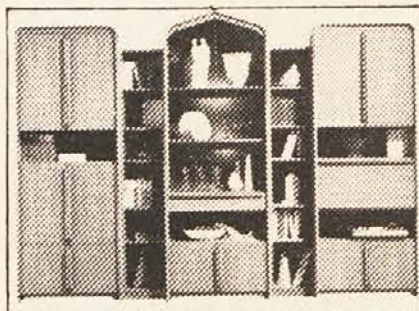
Tudi letošnji seminar je spremljalo neprestano jadransko sonce, tako da so se člani orkestra vrnili rjavi in spočiti v šolske klopi.

Novo mesto: „Portret v fotografiji“

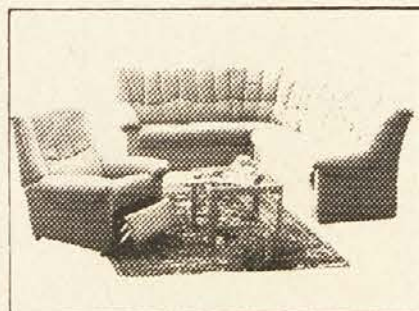
Zveza kulturnih organizacij Slovenije je pripravila 25., 26. in 27. septembra 1987 v hotelu Metropol v Novem mestu že drugo „fotografsko delavnico“ pod temo „Portret v fotografiji“.

Portret obstaja v fotografiji pravzaprav od njenega nastanka, saj je fotografija s svojimi lastnostmi in medijskimi značilnostmi že sama po sebi določena za tako funkcijo. Že zadnja razstava „Portreti in obrazi v sodobni slovenski fotografiji“, ki jo je letos organiziral Kabinet slovenske fotografije v Kranju, je imela namen, da z gradivom, ki je bilo dostopno, osvetli mesto, značaj in problematiko upodabljanja v slovenski fotografiji.

Izšla bo tudi 6. številka revije Likovni odsevi, ki je v celoti posvečena fotografiji.

Izbrana omara za dnevno sobo z ahatno sivim hrastovim dekorjem, z osvetljeno vitrino, s predalom za bar in televizor, ca. 305 cm široka. Dostavljena in postavljena: **10.850,-**

Elegantna sedežna garnitura z vdelanimi prvovrstnimi vzmetmi, 3-delna zofa, 2-delna zofa, trapčni vogalni element in 1 fotelj. Dostavljena in postavljena: **14.980,-**
Doplačilo za televizijski fotelj: **1.690,-**

Potem imaš pohištvo, ki ti je stopilo v glavo, zdaj in takoj. Kajti zdaj plačaš v Rutar Centru za vsako pohištvo samo 20% akontacije. Ostanek plačaš v 12 mesečnih obrokih. In to brez obresti.

RUTAR
DOBRLA VAS - BELJAK
CENTER
TA JE PA DOBRA!

Posojilnici Dobrla vas ter Velikovec združeni!

Na občnem zboru Posojilnice-Bank Dobrla vas, ki je potekal 19. septembra 1987 v kulturnem domu v Dobrli vasi, je bilo sklenjeno sodelovanje med Posojilnicami Dobrla vas ter Velikovec. Posojilnica-Bank Velikovec se je spojila s Posojilnico-Bank Dobrla vas, skupna banka pa bo nosila ime: Posojilnica-Bank Podjuna (nemško: Kreditbank Jauntal). Sedež bo v Dobrli vasi.

Ta nova Posojilnica bo zajela precejšen del Podjune, saj bo imela ta Posojilnica postojanke poleg Dobrle vasi še v Velikovcu, na Djekšah, Sinči vasi, Škocijanu ter v Šentprimozu. Dobrla vas leži v sruču Podjune in zato je tudi novo ime Posojilnica-Bank Podjuna zajeto širše in daje tudi drugim Posojilnicam možnost za priključitev.

Predsednik upravnega odbora Štefan Sienčnik sen. je pozdravil na občnem zboru mnogo zadruženikov in podal obširno poročilo o delovanju

v zadnjih letih. Poslovodja J. Plesnik je podal številke bilanc 1985 in 1986. Številke prikazujejo precejšen porast bilančne vsote. Sklepanje o združitvi Posojilnic je potekalo soglasno, kakor je bilo odobreno tudi novo ime.

Bilančna vsota nove Posojilnice-Bank Podjuna bo znašala okrog 150 milijonov šilingov. Zaradi združitve bo vsakakor možna boljše specifikacija sodelavcev in boljši servis zadruženikom.

Štefan Sienčnik sen. je bil imenovan za častnega predsednika Posojilnice, ki ji predseduje že 22 let in v katero je prav posebej v zadnjih letih vložil vso skrb in pozornost.

Občni zbor je obvezal upravni ter nadzorni odbor, da Štefana Sienčnika kot izkušenega strokovnjaka Posojilnice še naprej koristi na sejah upravnega ter nadzornega odbora kot svetovalec in konzulent pri važnih odločitvah v naslednjem času.

Nove volitve v upravni in nadzorni odbor so potekale soglasno. Kot predsednik upravnega odbora je bil izvoljen Martin Wastl, kmet ter občinski odbornik v Lovankah, za podpredsednika dr. Pavel Apovnik iz Velikovca. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen ugleden kmet in prejšnji občinski odbornik v Žitari vasi Joža Golautschnig iz Zagorij.

Nadaljnji odborniki upravnega odbora pa so še Milan Wutte, Janez Kuchling, Alekš Blaschitz, Janez Lomschek, Andrej Šturm, dr. Matevž Grilc, Martin Komar. Nadaljnji člani nadzornega odbora: podpredsednik dr. Milan Sienčnik in odborniki Anton Warasch, Jože Pasterk, Martin Pandel, Pavel Buch. Sestav nadzornega ter upravnega odbora glede ugleda ter strokovnosti izvoljenih oseb daje trdno zaupanje v nadaljni dobri razvoj in procvit te Posojilnice v Podjuni.

TRIBUNA BRALCEV

Denkmal-Gedenken

Denkmäler erinnern eigentlich an Ereignisse oder Personen, denen man wiederum am Denkmal mittels Feierakt und Kranzniederlegungen gedenkt! Im „sonnigen Süden Österreichs“ – und hier vor allem in der, in „alle Ewigkeit“ **bedroht sein müssen**“ Karawanken/Jauntalfurche“, ist das gewöhnlich der Vorabend des 10. Oktobers (der Vorabend des 8. Mai oder 36. Oktober, **hat nämlich keine Denkmäler!**) und eventuell noch Allerheiligen/Allerseelen.

Eine neue Erfindung hingegen, unsinnig zwar, aber doch fast belustigend, ist nun die Gangart des „Denkmal-Gedenken“, welches von St. Jakob i. Rosental/Sentjakob v Rožu ausgehend, nun ganz Kärnten erfassen könnte!“ 25 Jahre – 50 Jahre – 75 Jahre – und 100 Jahre Denkmal“, der neue Hit!

Sollte man sich gleich patientieren lassen! So „gedenke“ man – ein guter Vorwand, aber dennoch durchschaubar – in Zukunft bereits jenem Tag, an dem Steine und Ziegel übereinandergeschichtet wurden, zum Denkmal, und die Inschrifttafeln Namen oder auch „völkerverbindende“ (?) Inschriften, wie z. B. jene in St. Jakob, erhielten, wo zu lesen steht: „Für ein **DEUTSCHES** Kärnten“...

Letzteres sagt ja bereits alles, wo es da bei uns lang geht, von wegen „versöhnlich und friedlich mit unserer slowenischen Volksgruppe leben, – in Eintracht!“ Für ein

„DEUTSCHES KÄRNTEN“ leugnet ganz klar und eindeutig die Existenzberechtigung genannter, **urheimischen** Volksgruppe in diesem Lande, nach Auffassung der Denkmalsväter von 1937 (Herbst) und diesem Jahr '37 galt ja die überflüssige „Denkmal-Gedenkfeier“ vom 20. September '87! Und der wahre Geist, plus „österreichische Vaterlandsgesinnung“ (??) – da darf man lachen – welcher im September 1937, also kaum 6 Monate vor dem „heißersehten Anschluß“ an Hitlers Deutsches Reich, dieses gefeierte (50 Jahre) St. Jakober Denkmal entstehen lies, wurde ja wie ein Blätterteig, Schicht für Schicht, **bis zum wahren – und leicht nachweisbaren Kern** nun gründlich enthüllt! Getragen von namhaften NSDAP-Mitgliedern, schon lange vor der durch sie betriebenen Auslöschung Österreichs der Nazi-Partei beigetreten (schwarz auf weiß nachzulesen!) und ebenso getragen von der Freude auf das kurz bevorstehende Ende Österreichs, **WURDE DIESES DENKMAL VORBEREITET UND IM SEPTEMBER 1937 AUS DER TAUFGEHOBBEN!! HEUTE NOCH ZU LESSEN – FÜR EIN DEUTSCHES KÄRNTEN...**

Es gab also wahrlich nicht die geringste Ursache, somit „50 Jahre Denkmal in St. Jakob“ zu feiern! Wie aber, so typisch, hat man sich verhalten und reagiert, gleich einem Lied in einem berühmten Theater-Stück: „Es is olles net wohr, es is olles net wohr“...

Guttenbrunner Herbert, Köttmannsdorf

Prejeli smo...

Tako dela „NT“. Kritizira HAGO, sam pa sem lahko plačal naročnino za „Zeitung Naš tednik“ le na konto pri Postsparkasse... S spoštovanjem! dipl.-inž. Kristijan Ogris, Dunaj

PSK ÖSTERREICHISCHE POSTSPARKASSE	
Empfänger	Zahlungszweck
NT 37	
Betrag bitte mit = oder + oder deutlich eingrenzen	
Bei Verwendung als Überweisung bitte Buchhaltungsregeln	
F.S.K.-Kto.Nr. d. Kreditunternehmung	Einzahler (Name und Anschrift)
F.S.K.-Kto.Nr./Giro-Kto.Nr. d. Einzahlers	
F.S.K.-Kto.Nr. d. Kreditunternehmung	Empfänger:
F.S.K.-Kto.Nr./Giro-Kto.Nr. d. Empfängers	
7697.935	Zeitung „Naš tednik“ 9020 Klagenfurt/Celovec
Leserzone – Bitte weder auf der Vorder- noch auf der Rückseite beschriften oder bestempeln	

KAROLINA KOLMANIČ Izzvenela je pesem

Izza obronka se je polagoma vzpenjalo oranžno sonce s svojim mrzlim sijajem. Žarki so se na zamrzlih zunanjih šipah lomili v mavričnih barvah. Zbrala se je, odtrgala pogled od vzhajajočega sonca in misli tudi od Dušanove nesreče in se zaživela v Mozarta. Njeno pripoved so dopolnjevali učenci, sicer s svojim skromnim znanjem, a nekoliko so le poživili pouk. Prinašali so fotografije, predvsem dekleta, so si skrbno urejala svoj glasbeni album. Rediteljja sta pripravljala gramofon, da bi prisluhnili skladbi: Mala nočna glasba, ko se je iz zadnjih klopi, kjer so sedeli štirje krepki dečki, zaslišal krotot:

„Oho, fante, to pa je prava disharmonija k Nočni glasbi.“ Mirko je bil ves zaripel v obraz, sosed Franc pa je komaj izdaval iz sebe:

„Janko pravi, da sta se večeraj s sestro stepla, ker je pojedel pet Mozartov.“

„Dober tek! A danes te ne zvijajo?“

„Nič, tako sladki so.“

„Upam, da si pohrustal samo čokolado, papir z njegovo sliko, si najbrž pustil.“

„Sestra si je z nohti vse stanjole izgledila tako, da so vse glave s frizuro in črno petljo vidne in cele.“

Zvonec je oznanil konec ure. Vera si je že na stopnicah izbrala nekaj vprašanj, ki jih bo nasula zdravnikom ali medicinski sestri. V pisarni, pri tajnici, je bil telefon zaseden. Postala je in čakala priložnost. Še nekdo je bil pred njo. Zaradi čakanja in odlašanja so se besede nekam meglile, zgubljale. Ko se je znova oglašil zvonec, je odšla v razred, še vedno je bila prepričana, da bo v naslednjem, dolgem odmoru zvedela. Med uro, ki ni bila tako intenzivna, je bilo nekaj sekund tudi za razglabljanje. Kaj neki je iskal ob petih zjutraj na cesti? In zdaj se je započilo vanjo kakor tujek. Odprava je vprašanje, ki je telo v njeni podzavesti. Je bil...? Dvom se je razplamteval, a dokler dvomi, še vedno upa, da je bil sam v avtomobilu...

Učenci so pesem prepisali. Le počasneži so še delali. Večina pa je že vrtela glave in pogledovala na uro. Ugasnila je grafoskop. Zvonec se je oglašil nekajkrat kratko in veselo. Hrup se je razlegel po hodniku in po vsej stavbi in razblinil misli na telefon. Ko je dospela do zbornice, so vprašanja skopnela in vedno bolj vodenela. Prijeten vonj vroče kave je njen namen uspešno utišal. In vedela je, ne bo dvignila slušalke, ne danes in ne jutri. Čas bo prinesel svoje: razčistil dvome, oplemenitil čustva ali jih povsem ugasnil. Ravnatelj se je ozrl po tovariših in opomnil:

„V sredo je konferenca, upam, da ste računali s tem že pred prazniki.“

„Kako da ne? Že štejemo dneve kakor otroci. Saj smo letos mi prvi počitničarji. V sredo bodo vse ocene nared“, je oddrdrala Irena.

Nekateri so molčali in v mislih preštevali ocene, zlasti negativne, ki jih je bilo ponekod le preveč. Vera se je

nemirno ozrla po redovalnici svojega 6.b razreda. Preletela je nezadostne ocene in jih zopet seštevala. Ponoči doma jih je po spominu bilo pet, a zdaj jih je že šest. Vsa imena je vedela in vselej jih je imela žive pred seboj. Nekoga si ni hotela priznati... Ivana.

Zdrznila se je. Prejšnji teden je bila Ivanova mama pri njej na govorniki uri. Takrat je njo in sebe nekako prepričala, da se bodo tiste enojke in dvojke iz matematike le pretopile v končno zadostno. Mama je delavka, doma sicer s kmetije. Živi pri svojem premožnem bratu, kamor se je po ločitvi preselila s sinom. Ker otrok ni prinesel iz mesta delovnih navad, je pri kmečkih opravilih, neroden. Mati ga ves čas opravičuje pred domačimi, da se mora učiti. Seveda z njim tudi načrtuje, da bo nekoč tehnik. Kdove, zakaj si je to vtepla v glavo!

„Tehnik bo. Električna že kaj pomeni“, je trdila.

„Že, samo matematika je ob tem odločujoča.“

„Veste, dovolj časa ima. Naj se uči, če že za drugo delo ni. Saj ga včasih tako nažgem.“

„A mislite, da zna potem kaj več?“ se začudi Vera.

„Vraga zna. Zbeži od doma. In zvečer, ko se vrne...“

„Ga spet?“

„Včasih že. Če bo imel zdaj enico, potem... potem naj gre k očetu. Doma žrejo mene, jaz njega, oče pa odšteje tisti drobci in je brez skrbi.“

„Počakajte, premislili bova.“

„Jaz sem si že. Vi pa kar premisslujte“, je stresla in zaprla vrata učilnice.

Vera je vstala, pohitela za njo. Hodnik je bil gluhi in prazen. Spodaj so že odmevali dolgi, odločni koraki. Tiho se je vrnila v svojo učilnico. Sedla je na klopi in grebla po sebi. Njena pedagoška teorija ni predvidevala takšnih problemov, se pravi, s starši. Vedela je, da hočejo starši na svojih otrokih popravljati lastne napake, zato jih sitijo z vsemi dobrinami, sklicujoč se na frazo:

„Da mu bo bolje, kot je bilo meni.“

Ivanova mati pa doživlja še druge krize, zato hoče tudi oceno izsiliti. To je Vera uvidevala. Ostale težave pa so ji bile tuje. Življenje je stalo pred njo, z razprostrtimi rokami jo je vabilo.

(dalje prihodnjič)

TERMINI

NOGOMET

Sobota, 3. 10.: Magdalen I – SAK I (Magdalen, 16.00); Magdalen rez. – SAK rez. (Magdalen, 14.00)

Nedelja, 4. 10.: Zrelec jun. – SAK jun. (Zrelec, 10.00); SAK šolarji – Grabštanj šolarji (Celovec, Košatovo igrišče, 16.30).

ŠAH

Nedelja, 3. 10.: 2. razred vzhod: SCA Sentvid II – SŠZ/Posojilnica Celovec II (Sentvid, ESV-klub, 9.00).

NAMIZNI TENIS

Petek, 2. 10.: Koroška podliga: DSG Sele – SV Seeboden.

Sobota, 3. 10.: državna B-liga: DSG Sele – UTTC Dornbirn (Mladinski dom); mladinci: DSG Sele – DSG Borovlje;

Mrzla prha za SŠZ

Mrzla prha za šahiste Slovenske športne zveze / Cartrans I v prvi prvenstveni tekmi v spodnji ligi-vzhod. Slovenski šahisti, ki niso igrali v najmočnejši postavi (dr. Walter Lukan, Justin Polanšek in Ivko Ferm so manjkali) so podlegli ekipi Post-SV Kärnten II kar z 2:6! Drugo moštvo Pošte je igralo kar s štirimi igralci iz najvišje koroške lige. Za SŠZ / Cartrans I sta zmagala Franc Kolter na šesti in „legionar“ Hoti Xhelal na osmi deski. Vodja ekipe Ivan Lukan k porazu: „Ni vzroka, da bi vrgli puško v koruzo! Že po naslednji tekmi bo prav gotovo kazalo na boljše!“

Legionarka Nada Fojkar iz Škofje Loke v Sloveniji je tudi v državni B-ligi razred zase!

ŠAHOVSKA RUBRIKA

(ureja Silvo Kovač)

Šahovska naloga št. 30

KORČNOJ – SEIRAWAN (Zagreb 1987)

56-letni velemojster Viktor Korčnoj – zmagovalac medconskega turnirja Zagreb 87 je v odločilnih partijah turnirja pokazal izredno učinkovito in kombinatorno igro prepletano s številnimi žrtvami.

V lepotici turnirja – partiji Korčnoj – Seirawan je po 26. potezi črnega nastala pozicija, ki je na digramu. Mnogi velemojstri so pozicijo ocenjevali kot boljšo za črnega, vendar je „železni Viktor“ mislil drugače.

Naloga reševalcev je, da poiščejo kombinacijo – zaključni udar, po katerem je Korčnoju, ki je na potezi, efektno premagal nasprotnika.

Peter Wrolich zelo uspešen

Na koroškem mladinskem prvenstvu v kolesarjenju na Plešivcu je Peter Wrolich iz Loč postal koroški viceprvak. Slovenskega športnika je premagal Thomas Pasti z minimalno prednostjo 23 sekund. Nekaj dni prej pa je Peter Wrolich na koroškem mladinskem triatlonu v svoji starostni skupini postal celo koroški prvak. SV čestita!

Selani spet na 1. mestu!

Nogometaši pod Košuto spet vodijo v 1. razredu skupine D. Po borbeni tekmi so Selani premagali moštvo iz Metlove z 1:0 in tako osvojili dve pomembni točki in vodstvo na lestvici. Odločilen gol

za selsko moštvo je dal Užnik v drugem polčasu. V spodnji ligi-vzhod je Dobrla vas na tujem dobila tekmo s SCA Šentvidom s 4:3, domačini so v tej tekmi že vodili s tremi goli! Šmihelčani pa so doma

izgubili igro proti Mostiču z 1:2. Nogometaši iz Bilčovsa so podlegli v Treffnu tamkajšnji ekipi z 0:2.

Športna Karantanijada

V Dobrovi pri Ljubljani so letos prvič izvedli alpejadransko športno srečanje, ki se imenuje Karantanijada, in bo potekala vsako leto v drugi deželi. Naslednje leto bo v Kanalski dolini, leta 1989 pa na Koroškem.

Na letošnjem prvem srečanju so osvojili prehodni pokal Karantanijade športniki ŠD Podpeč, ki so zmagali tako v nogometu, kakor tudi v namiznem tenisu. Ena zmaga pa je šla tudi na Koroško: Stane

Bec, ki je igral za NTK Celovec, je zmagal v tekmovalju posameznikov, skupno z Andrejem Moharjem pa je postal v ekipnem tekmovalju tretji. Drugo koroško namiznoteniško moštvo, DSG Sele (igrala sta tone Novak in Heinz Luschnik), pa se je uvrstilo na petem mestu. Nogometno moštvo SŠD Mladinski dom je osvojilo tretje mesto, moštvo SŠK Obir pa peto. Zato pa so Obirčani odnesli posebno odlikovanje, namreč fair-play-pokal.

SAK: tekma je padla „v vodo“!

Igralci Slovenskega atletskega kluba v nedeljo niso igrali prvenstvene tekme v koroški ligi proti ATSV Wolfsbergu. Sodnik Strauß je moral odpovedati tekmo zaradi premočenega igrišča. Trener Jagodič v intervjuju za „Slovenski vestnik“: „Odpoved nam je prišla celo prav, saj ne bi mogla igrati Wölbl in Pihorner, poškodovana pa sta bila tudi Stern in Sadjak“.

Selanke zdaj na 1. mestu!

Namiznoteniška ekipa iz Sel nadaljuje svojo senzacionalno serijo uspehov v državni B-ligi! Selanke so bile pretekli vikend uspešne tudi v tujini. Najprej so premagale ekipo Lenzinga s 6:3, z istim rezultatom pa so dan navrh tudi odpravile močno ekipo Kirchbichla. S štirimi uspehi v štirih kolih novinke iz Sel zdaj celo vodijo na lestvici. Za uspeh je v prvi vrsti odgovorna dvojica Carmen Traunig/Nada Fojkar kar s petimi posameznimi zmagami in dvema v dvojici. Naslednjo tekmo igrajo uspešne Selanke 3. oktobra doma proti UTTC Dornbirn.

Zadnja vest

NTK Celovec I – KVG 8:2. Točke za NTK: F. J. Smrtnik (3), Kupper in Velik (po 2), Kupper – Smrtnik: NTK Celovec II – KAC 0:10.

Spet smola za avstrijskega dirkača formule 1 Gerharda Bergerja: Na grand prixu Španije se je Bergerjev Ferrari devet kol pred koncem dirke zaradi okvare na motorju ustavil...

Juniorji SAK delajo prvenstvene izkušnje

Juniorji SAK so v tej sezoni že igrali štiri tekme. Prvo so odločili proti Klopincu s 7:0 zase, drugo pa so zgubili v Glaneggju z 1:4. Tam pa so nastopali le z osmimi igralci. Toda že v tretji igri so bili spet kompletni in namahali so Vernberk še više kot Klopincj, namreč kar z 9:0. Pepi Pasterk je ustrelil kar šest golov, Franci Isopp dva, deveti gol pa je prispeval Danijel Šurm. To nedeljo pa so igrali juniorji SAK proti Metlovi in na tihem računali z zmago. Toda čeprav so mladi igralci SAK igrali zelo ofenzivno, niso dosegli zaželjenega hitrega zadetka. Tako je povedla Metlova po napaki v obrambi, toda kar kmalu navrh je Christian Hribernik izenačil, Pepi Pasterk pa je povedel za SAK. Toda Metlova je še v prvem polčasu izenačila. Pri tem neodločenem izidu je tudi ostalo, saj juniorji SAK tudi najboljših možnosti niso izkoristili.

K. H.

Koroška liga

1. SVR Lienz	8 5 1 2	20:11	11
2. Breže	8 5 1 2	14:5	11
3. Trg/Wigo	8 4 2 2	25:14	10
4. Hypo WAC	8 4 2 2	15:10	10
5. TSU Matri	8 3 3 2	13:9	9
6. ATSV Wolfsb.	7 4 1 2	11:10	9
7. Pliberk	8 2 4 2	18:16	8
8. Šmohor	8 3 2 3	15:13	8
9. SK Magdalen	8 3 2 3	10:11	8
10. SAK-Celovec	7 3 1 3	11:6	7
11. SV Šentvid	8 3 1 4	6:23	7
12. Beljaški SV	8 2 1 5	10:18	5
13. FC Mölltal	8 1 2 5	5:12	4
14. Irseben	8 1 1 6	6:21	3

Spodnja liga-vzhod

1. Wietersdorf	8 6 2 0	15:3	14
2. Dobrla vas	8 5 3 0	16:5	13
3. SK Šentandraž	8 3 4 1	14:9	10
4. WSG Mostič	7 4 2 1	13:8	10
5. Ruda	8 3 3 2	8:6	9
6. Treibach	8 4 0 4	17:12	8
7. ASK Celovec	8 3 2 3	7:13	8
8. St. Leonhard	8 2 3 3	11:14	7
9. ASV Celovec	8 2 2 4	11:14	6
10. Šmihel	7 2 2 3	9:13	6
11. Klopincj	8 1 4 3	6:11	6
12. SCA Šentvid	8 2 1 5	12:16	5
13. Frantschach	8 1 3 4	5:12	5
14. KAC Celovec	8 0 3 5	4:12	3

Spodnja liga-zahod

1. Šentjakob/Rož	8 6 2 0	17:8	14
2. Borovlje	8 4 2 2	15:8	10
3. Lendorf	8 5 0 3	19:13	10
4. Dellach/Dr.	8 3 3 2	10:8	9
5. ASV Lienz	7 3 2 2	15:15	8
6. Baško jezero	7 3 2 2	9:9	8
7. Brnca	8 2 3 3	11:12	7
8. Treffen	8 2 3 3	3:5	7
9. Obermillstatt	8 2 3 3	9:12	7
10. Bilčovs	8 2 3 3	8:11	7
11. Rožek	8 3 1 4	7:11	7
12. Weissenstein	8 2 2 4	13:10	6
13. Radenthein	8 2 1 5	12:15	5
14. SV Tristach	8 2 1 5	8:19	5

1. razred D

1. DSG Sele	8 5 2 1	16:13	12
2. Zrelec	8 4 3 1	14:7	11
3. Velikovec	8 5 1 2	12:9	11
4. Sinča vas	8 4 2 2	15:5	10
5. Železna Kapla	8 5 0 3	15:12	10
6. Žitara vas	8 4 2 2	8:6	10
7. Podkrnos	8 2 5 1	5:4	9
8. St. Paul	8 4 1 3	13:15	9
9. St. Stefan	8 3 2 3	11:9	8
10. Galicija	8 2 3 3	7:7	7
11. Metlova	8 2 2 4	8:10	6
12. Grebinj	8 2 1 5	8:13	5
13. Reichenfels	8 1 1 6	10:18	3
14. Globasnica	8 0 1 7	5:19	1